

3A KENIA

ΕΜΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΧΡΗΣΗ

300 δραχ / 0,88 ευρώ

no 39

ΙΟΥΛΗΣ '01

σπινάλ: ανάγκες και επιθυμίες /
ασιάτες στην αγγλία / αποδιάρ-
θρωση πληροφοριών / point
blank: η κατασκευή του επίκαιρου
/ η ενδεδειγμένη χρήση των ε-
γκληματιών (michel foucault) / να
προκόψεις γυιέ μου / σημειώσεις
για έναν αιώνα (τελευταίο) / close
up / σιγά! / μιλιταρισμός 2001 / ε-
ξετάσεις με γεύση φράουλα / κ.α.

Σάββατο 23 Ιουνίου - μεσημέρι - οδός Αθηνάς - διαδήλωση υπέρ της πολυεθνικότητας του προλεταριάτου - διαδήλωση υπέρ της δημοκρατίας

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΡΚΕΤΑ

Από τις αρχές του Ιουνίου το ελληνικό κράτος "προσφέρει" σε χιλιάδες προλεταρίους μετανάστες τη δυνατότητα να "νομιμοποιηθούν". Τελείωσαν λοιπόν τα χρόνια της βίας εναντίον τους; Τελείωσαν τα χρόνια του ρατσισμού, του κυνηγητού σε βάρος τους; Τελείωσαν τα χρόνια της υποτίμησής τους; Κάθε άλλο. Οι μετανάστες εργάτες βρίσκονται εδώ δέκα χρόνια τώρα, υπενθυμίζοντας ότι οι χειρισμοί της εργασίας ούτε αναίμακτοι είναι, ούτε κόβονται μαχαίρι με νόμους. Γιατί, για όποιον επιμένει να το αγνοεί, οι μετανάστες εργάτες είναι πολύ περισσότερο εργατές απ' ό,τι αναγνωρίζουν τα ρατσιστικά αντανάκλαστικά της "κοινής γνώμης". Και αυτό το γνωρίζουν καλύτερα απ' όλους οι ιθύνοντες του ελληνικού κράτους και τ' αφεντικά.

Αυτοί οι τελευταίοι έχουν ιδιαίτερους λόγους να βλέπουν μ' αισιοδοξία το μέλλον. Η δεκαετία του '90 ήταν μια δεκαετία επιτυχιών του ελληνικού ιμπεριαλισμού. Δεν είναι μόνο ότι ο ελληνικός στρατός πάτησε πόδι σε δυο τρεις γειτονικές χώρες. Δεν είναι μόνο ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις "ανοικοδομούν", πουλάνε, αγοράζουν και πλιατσικολογούν στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής ευρώπης. Είναι ότι η επέκταση αυτή εμπεδώθηκε στα μυαλά μεγάλου μέρους των ελλήνων υπηκόων. Πράγματι: πρόκειται για μία επέκταση μ' ένα διόλου αμελητέο εσωτερικό σκέλος. Τα μακεδονικά συλλαλητήρια και η θεμελιωμένη σε πτώματα αλλόθρησκων ελληνοσερβική φιλία δεν ήταν παρά ένα πρώιμο στάδιο της εσωτερικής συναίνεσης. Πρώιμο, και γι' αυτό βάρβαρο. Όμως η συναίνεση είναι γούρνα που διαθέτει και πιο εκλεπτυσμένα σκατά.

... Η ελληνική οικονομία δουλεύει ρολόι όλη τη δεκαετία, κι αυτό δεν οφείλεται στο επιχειρηματικό δαιμόνιο της φυλής, αλλά στους όρους με τους οποίους πουλιέται κι αγοράζεται το εμπόρευμα "εργασία" εντός της ελληνικής επικράτειας. Κι αν πάνω στην εργασία των μεταναστών εργατών εφαρμόστηκαν οι πιο ακραίες μορφές υποτίμησης, η υποτίμηση των ντόπιων δεν άφησε τ' αφεντικά καθόλου αδιάφορα.

... Ξέρουμε καλά ότι στην Ελλάδα της δεκαετίας που πέρασε, σ' αυτόν τον χώρο και σ' αυτόν τον χρόνο όπου αναβίωσαν και αναβιώνουν οι πιο βίαιες συνθήκες εκμετάλλευσης των εργατών, μεταναστών αλλά και ντόπιων, ανδρών και γυναικών, η εργατική συνείδηση είναι εξορισμένη. Εξορισμένη να διανύει υπόγειες διαδρομές...

... Μένει για τους ίδιους τους προλεταρίους, για τα μελλοντικά τους εγχειρήματα, να απελευθερώσουν το μίσος τους από αυτήν την υπόγεια εξορία. Μένει για μας να διαδηλώσουμε αυτό που έχουμε μάθει καλά δουλεύοντας και κυκλοφορώντας στη μητρόπολη: ότι η συναίνεσή μας σε εθνικούς διαχωρισμούς, είναι συναίνεση στην υποτίμηση τη δική μας και των άλλων, είναι συνθηκολόγηση με την πιο βασική παραδοχή του κόσμου τους, του κόσμου των αφεντικών.

Μένει για εμάς να διαδηλώσουμε αυτό που δεν μπορεί να κρύψει κανένας νόμος, καμμιά ιδεολογία: **Ο ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΟΣ ΕΡΓΑΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ.**

αποσπάσματα από προκήρυξη που μοιράστηκε σε 5000 αντίτυπα

Point blank

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΕΠΙΚΑΙΡΟΥ

Αυτό που έχει ονομαστεί θέμα εννοείται συνήθως σαν η φαινομενικότητα των πραγμάτων. Συμβαίνει κατά κόρον, επειδή το φαινομενικό λογαριάζεται σαν επιφανειακό, η πραγματικότητα του σίγησος θεάματος να θεωρείται σιγή. Μια οθόνη, ενώπιον της οποίας αρχεί κανείς να κλείσει τα μάτια, ώστε αυτόματα να λυτρωθεί. Αποδεικνύεται ανεξόδο κατά συνέπεια για πολλούς να αναγνωρίζουν κατ' αρχήν μιαν ορισμένη έκταση ψεύτικου στον κόσμο και να ξεμπερδεύουν μαζί της με δυο τρία "αλλά", που τους οδηγούν (πού αλλού;) στην αλήθεια. Είναι επιζήμινη η άρνηση που βιάζεται να ξεμπερδεύει. Γίνεται, πιθανότατα δεμένη, ανυποψίαστη κατάφαση. Είναι ανοησία το να κοιτάει κανείς φιλιπόπτα μόνο την φαντασμαγορία της αγοράς. Αργά ή γρήγορα θα την ζηλέψει. Δεν είναι το θέμα σιγή. Επιφανειακοί έχουν γίνει οι υποτιθέμενοι εχθροί του.

Η μεγάλη επιτυχία εκείνου που επιδεικνύεται ως πραγματικότητα είναι να γίνεται δεκτό σαν αυτονόητο. Οτιδήποτε καταφέρει να διαδοθεί, σαν εικόνα ή φήμη, έχοντας μια δόση συγκίνησης στον κινήστρα του, αποκτάει εγκυρότητα καθολική. Ασχολούνται πολλοί με το ίδιο: Τότε αυτό έχει σημασία. Φαίνεται να ασχολούνται πολλοί με το ίδιο: Τίποτα δεν αλλάζει. Όμως η επιδεικτικότητα που φαίνεται δεν κρύβει το γεγονός πως η μαζικότητα προκαταλαμβάνει τη γνώμη. Εδώ, στο καθεστώς εμπέδωσης των σημασιών, βρίζεται το βάθος του θεάματος. Η μυστηριώδης ελκυστικότητά του είναι το θετικό όνομα της ακριβείας. Η γοητεία και η δύναμη του φαίνεται, παρά την περί του αντιθέτου σιγουριά, δεν οφείλεται στη ζελατινώδη λάμψη του, στην ανάμνηση του περιτυλίγματος δώρων. Αλλά στην εύθυμα μονότονη επιτυχία του να λυτρώνει από το ερώτημα: γιατί; Και όλα τα ερωτηματικά που ακολουθούν.

Δεν μας φαίνεται εκπληκτική η λιθινότητα να είναι το θέμα ζητούμενο κι όχι μόνο επιβεβλημένο. Η αλυσίδα των "γιατί;" είναι βαριά: το σηκώμα της πράξης γενναία. Ειδικά σ' έναν κόσμο που υπονομεύεται από πλήθη αμφιβολιών, η αλυσίδα των "γιατί;" είναι εκείνη ακριβώς που πολλοί θα ήθελαν να χάσουν. Η προσαρμογή στο αυτονόητο, με οποιαδήποτε ενκαρσία, είναι κατευναστική. Μπορεί ο καθένας μας να είναι πολύ λιγότερα απ' όσα θα ήθελε - τουλάχιστον όμως το θέμα του εργατία πως υπάρχουν

πάμπολλες περιοχές με καλά φρουρούμενες βεβαιότητες. Καθολικά αποδεχτές - και με ελευθερία είσοδο. Ο ατομικός εξοπλισμός σημασιών είναι πολύ χρησιμότερος απ' τον οικιακό. Μπορεί ο καθένας να βρει πολύ ευκολότερα ένα μέρος να ενεργηθεί, παρά ένα μέρος να αμφιβάλλει ενεργητικά. Η εξέταση έχει κόστος.

Όλα αυτά δεν διαδραματίζονται στην σφαίρα του αοράτου. Συμβαίνουν οπουδήποτε. Η ελαφρότητα του αυτονόητου είναι διαβρωτική. Έχει περάσει, προ πολλού, κι εκεί που υποτίθεται πως σινομοτούν οι αντάρτες. Λογικό ήταν να συμβεί, αφού απλώθηκε η εντύπωση πως αρχεί να κλείσει κανείς τα μάτια, και τότε, ό,τι χαϊδεύει τις χορδές των αισθημάτων του θα είναι αληθινό. Αυτονόητα αληθινό... Λάθος: χρειάζεται (και χρειάζεται) να έχει ο καθένας μάτια τετρακόσια και μύτες εξατό. Εκείνο το "εχει" (που ήθελε να είναι ένα "αλλού") χάθηκε χωρίς να το καταλάβει. Και στο βαθμό που μας χρειάζεται πρέπει να φτιάξουμε ένα άλλο, εξ' αρχής.

Το επίκαιρο, στην τέχνη της λυτρώσης απ' τις αμφιβολίες, μπορεί να είναι πρόχειρο, επειδή η κατασκευή του δεν είναι καθόλου πρόχειρη. Είναι πολύπλοκη, τόσο όσες οι πιθανές διαδρομές της δημιουργικής απορίας. Η κατασκευή είναι πολύπλοκη, τόσο όσο χρειάζεται οι διαδοχικές στιγμές του φαίνεται να δροσίζουν ό,τι σπαγόνες του νερού. Αδιάφορο αν υπάρχουν σπαγόνες μικρές και σπαγόνες μεγάλες, άλλες καθαρές κι άλλες βρώμικες. Αδιάφορο αν διαλέγει κανείς να πει τώρα ή μετά. Το συμφέρον - το συμφέρον της θεμελιώδους ομοθυμίας - είναι να συγκεντρώνονται οι σπαγόνες σε λίμνη, σαν το κατεξοχόν υπαρκτό κοινωνικό υλικό. Το συμφέρον - το συμφέρον της ομογενοποίησης - είναι να διαγράφονται στην επιφάνεια οι κνύλοι των κινήτων, μικρότερων ή μεγαλύτερων (κινήτων συναίσθηματος και ηλεκτρομαγνητισμού...), και να σβήνουν γλυκά στο βάθος.

Η αυθεντική άρνηση στο θέμα δεν είναι, και ποτέ δεν ήταν, αυτονόητη. Εντυχώς. Ήταν και είναι βολονταριστική.

(Όπως, για παράδειγμα, η διαδήλωση της 23ης/6ου...)

... ρόδα είναι και γυναιέ... και θα τα ξαναποιέμε προς το τέλος του Σεπτεμβρη. Εν τω μεταξύ να φροντίζετε τους άλλους - ο εαυτός σας το έχει ανάγκη (ακόμα κι αν δεν το παραδέχεται).

Σειρές τεχνών της Δηγενείας, από το νο 1 ως το νο 30 υπάρχουν ακόμα στο βιβλιοπωλείο ΟΥΤΟΠΙΑ, Εμμ. Μπενάκη 68 (κοντά στη διασταύρωση με την Α. Μεταξά) στα Εξάρχεια.

Καλό καλοκαίρι.

εξετάσεις με γεύση φράουλα

Στα 18 μου έπρεπε να δώσω εξετάσεις. ΤΙΣ εξετάσεις! Αυτό που ήθελα κυρίως ήταν να φύγω απ' το σπίτι μου. Αλλά έπρεπε να δώσω εξετάσεις γι' αυτό, ΤΙΣ ... λέω, και να ΤΙΣ ΠΕΡΑΣΩ. Τίποτα παράξενο όμως.

Στα 18 έκει μάθει ένα από τα μυστικά της ζωής, αλλά δεν το έκει συνειδητοποιήσει ακόμα. Κι άλλα μυστικά έκει μάθει, που κοιμούνται ήσυχα. Η ζωή λοιπόν είναι ένα κορδονι εξετάσεων. Την πρώτη στην κάνει ο παιδίατρος, για να πει οτι γεννήθηκες Ο.Κ. Την τελευταία στην κάνουν στο νεκροτομείο, ή κάπου εκεί τέλος πάντων, για να πουν οτι πέθανες Ο.Κ. Ενδιάμεσα είναι οι υπόλοιπες. Για τα μαθήματα, για τα άλλα μαθήματα, για τα παρακάτω μαθήματα, για τα παραπάνω, για την ξένη γλώσσα στην αρχή, στη συνέχεια, μετά τη συνέχεια, στο τέλος της ξένης γλώσσας Α, στην αρχή της ξένης γλώσσας Β, και πάει λέγοντας, για τους παιδικούς εμβολιασμούς, για την εισαγωγή εδώ, για την εξαγωγή από εκεί, για το άλφα εξάρτημα, το βήτα, το γαμμαδελταεπιφίλον, για το λαίμο, για το πτυχίο, για το προπτυχίο, για την αλλεργία, για την οδήγηση, για την επόμενη οδήγηση, για το δημόσιο, για το ιδιωτικό, για την ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, για την επιθυμητή, για την επίδοση εδώ, για την απόδοση εκεί, για το βάρος, για το ύψος, για το βάρος πάλι, για το στομάχι, για τον πόνο στην πλάτη, για την ειδικότητα, για την εξυπηδάδα, για την κιθάρα, για το aids, για το ζάχαρο, για την πίση, για την μυωπία, για την κατάθλιψη ...οφ.

Εν πάσει περιπτώσει μερικές απ' αυτές τις εξετάσεις τις έκει δώσει

ως τα 18. Οπότε τι φυσιολογικότερο να συνεχίσεις; Αυτό είναι το μυστικό: η ζωή είναι σα γκοφρέτα. Κατω εξετάσεις, πάνω εξετάσεις, και στη μέση η χέμιση.

Τι χέμιση; Ένα στρώμα είναι το "αμάν" που πέρασε τις προηγούμενες εξετάσεις, και είσαι Ο.Κ. Ύστερα ακολουθεί το επόμενο, που επειδή είναι αρκετά μακριά από τις πριν και τις μετά, είναι το "μεσοδιάστημα". Το μεσοδιάστημα αντιστοιχεί στο ευχάριστο συναίσθημα του να έχεις σταματήσει να κτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο. Είναι η χαρά της ζωής η ίδια. Και αποπάνω είναι το στρώμα του "αμάν" - έρχονται οι επόμενες εξετάσεις.

Αυτή η ιστορία είναι ένα εκπαιδευτικό σύστημα ολοκληρωμένο. Σε σημείο που μαθαίνεις - σύμφωνα με την πρόοδο και το πνεύμα των καιρών - πως αν δεν περνάς ποτέ ποτέ από κάποιες εξετάσεις δεν είσαι Ο.Κ. Εξετάζομαι άρα υπάρχω. Περνώ, άρα είμαι εντάξει. Αυτό, στα 18, δεν το έκει φιλοσοφήσει. Το έκει συνηθίσει.

Τι έλεγα λοιπόν; Αν να. Στα 18 μου, όπως τόσος κόσμος, έπρεπε να δώσω εξετάσεις, και να τις περάσω. Ήταν ΤΟ τσεκάρισμα. Για να τα καταφέρω να φύγω απ' το σπίτι.

Ε, τις έδωσα, τις πέρασα...

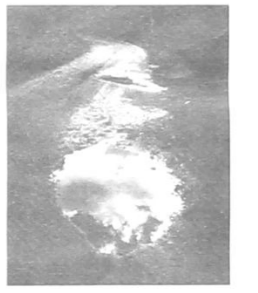
Αλλά - αυτό είναι το παράξενο - έφυγα απ' το σπίτι, σ' αλήθεια, όταν αρνήθηκα να δώσω κάτι άλλες εξετάσεις. Δεν μου αρέσουν οι γκοφρέτες. Αυτό φταιεί.

ΟΙ ΣΚΙΕΣ Σ' ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Μαθαίνουμε πως οι νταβάδες κρατάνε τα στόματα κλειστά των σκλάβων ξένων γυναικών, απειλώντας τις πως αν το σκάσουν, αν μιλούν, θα πειράξουν τους δικούς τους, που είναι κει, πίσω. Ποιος ξέρει; Μπορεί να έχει γίνει μερικές φορές κι αυτό. Αν σ' έχουν βρίζει όμως στο τελευταίο σκαλοπάτι, νοιάζομαι δυο φορές για τους δικούς σου. Η σκηνή τους γλυκαίνει.

Της προάλλες μια κρατούμενη νεαρή γυναίκα, μια πουτάνα, βρέθηκε δολοφονημένη, εκτελεσμένη, σ' ένα πάρκο. Κάπου προς τα νότια προστασία. Οι μπάτσοι (που ξέρουμε πολλά για όλα αυτά, κορμίστα ως το λαμό σ' αλυσβερσία) είπαν πως ήταν "τιμωρία". Σήκωσε το μπόι της η γυναίκα, και τη σκότωσαν. Μια σφαίρα στο κεφάλι. Να παραδειγματιστούν οι άλλες. Δεν θα μάθουμε ποτέ ούτε καν το όνομά της. Δεν θα μάθουμε ποτέ για την αλήθεια της.

Για τις σκιές σ' αυτήν την πόλη ποτέ δεν κλαίμε. Ας γελάσουμε λοιπόν. Ας ξεκαρδιστούμε που το δικό μας το κεφάλι στέκεται μια χαρά. Κεράστε λόγια.

καλώς ήρθατε στο Σεράγεβο

Μ' αυτόν τον γεμάτο νόημα χαριετισμό ένας από τους νεαρούς ασιατές διαδηλωτές υποδέχτηκε τους δημοσιογράφους, ύστερα από τις συγχρούσεις στην μικρή εγγλίζηση πόλη του Μπάρνλεϊ στο Λανγκσάιρ, στα μέσα Ιουνίου. Τα επεισόδια ξεκίνησαν όταν μια ομάδα λευκών επιτέθηκε σε έναν ασιατή οδηγό ταξί, σπάζοντας τον το ατσάλι. Η καθυστερημένη αντίξηση της αστυνομίας προκάλεσε την οργή νεολαίων της ασιατικής κοινότητας, που έχοντας πληροφορίες πως οι φασίστες της πόλης και από άλλα μέρη προέχεται να επιχειρήσουν "παράεση", επιτέθηκαν πρώτοι πυροβολώντας την παμπ που ήταν το "σημείο συγκέντρωσης" των φασιστών.

Η ασιατική κοινότητα του Μπάρνλεϊ, βασικά Πακιστανοί και Μπαγκλαντές, είναι σχετικά μικρή. Το 6% του πληθυσμού. Επιπλέον, σε επίπεδο νεανικών συμμοριών. Πακιστανοί και Μπαγκλαντές ήταν σε μόνιμες τριβές μεταξύ τους. Αλλά το ατυροδόχητο 11% που πήρε το ακροδεξιό "βρετανικό εθνικό κόμμα" στην πόλη στις πρόσφατες εκλογές (προσπαγανδίζοντας μεταξύ άλλων τα "προβλήματα" που έχουν αποκτήσει οι άγγλοι που ζουν σε πολυεθνικές πόλεις) λειτουργήσε σα συναγερμός. Και παρά την υπόγεια κινητοποίηση των φασιστών στα πρόσφατα επεισόδια, οι ασιατές νεολαίοι κατάφεραν να είναι περισσότεροι.

Εντασιω μάλιστα νεώτερα, στις 5 Μαΐου συγκεκριμένα, το ακροδεξιό "εθνικό μέτωπο" προγραμματίζει πορεία στο Όλντχαμ (45 χιλιόμετρα από το Μπάρνλεϊ), διαμαρτυρούμενο για "επιθέσεις ασιατών σε λευκούς". Η απάντηση των ασιατών του Όλντχαμ ήταν μια μικρή εξέγερση, και συγχρούσεις τόσο με τους φασίστες όσο και με την αστυνομία, που έσπευσε "να τους χωρίσει". Τετρακόσια μεγαζιά με ζημιές ήταν ο απολογισμός - αν και ήταν επίσης κι οι φασίστες που έσπασαν μεγαζιά ασιατών.

Και οι δύο περιπτώσεις καταγράφονται επίσημα, από το αγγλικό κράτος, σαν "φαιλετικές ταραχές". Η εξέγερση είναι υποδειγματικά "αριστή": η ανεργία, που έχει κτηήσει τόσο τους λευκούς όσο και τους μετανάστες σ' αυτές τις περιοχές, προκαλεί "όξυνση" των αντιπαράθεσεων, και ρατσιστικές επιλογές. (Όπως επίσης μάλλον, εγκληματιική οικονομία...) Μ' αυτόν τον τρόπο εξισώνονται οι άγγλοι φασίστες με τους μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς, ενώ οι εκπορόσοι "όλων των πλευρών" καλούνται να ηρεμήσουν τα πράγματα, και να "συζητήσουν" τα προβλήματα και τις λύσεις. (Τυπική αναλογία με τις διεθνείς "ειρηνευτικές επεμβάσεις" άλλ). Υπάρχει επίσης μια "υποψία" στον αέρα για "ρατσισμό" εναντίον των λευκών...

Δεν ξέρουμε τι πρόκειται να συμβεί εκεί ή αλλού στο μέλλον. Ξέρουμε όμως δύο πράγματα. Πρώτον, πως η φασιστική ρητορική σε όλον τον κόσμο χρησιμοποιεί το επιχειρήματα της "ανεργίας" (και του "μια παίρνουν τις δουλειές") εκλεκτικά, εδώ και δεκαετίες, εναντίως με την "εγκληματικότητα" ή την "άλλο πολιτιστικότητα" των μεταναστών. Και δεύτερον, πως οι εξεγέρσεις μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς, παρότι με τημιαση της λευκής νεολαίας, δεν είναι καινούργιο θέμα στην αγγλία - όπως και στις υπόλοιπες μητροπόλεις του καπιταλισμού.

Μ' αυτήν την έννοια ακόμα και ο χαριετισμός "καλώς ήρθατε στο Σεράγεβο" είναι υπερβολικός, δείχνει έσως την συνείδηση μιας έντασης (για να μην πούμε αναμέτρησης) που είναι παγκόσμια....

αναζητήσε την ο έπιανος της θηλυκότητας που υμνει τα ένστικτα των γυναικών είναι χοντροκομμένη δικαιολόγηση του ακρωτηριασμού τους. Γιατί τα ένστικτα δεν είναι τα ίδια αλλά όπως η αντρική θεωρία προβλέπει γι' αυτά· κι αμέσως μετά επιβάλλει. Το αιώνιο θηλυκό είναι φάντασμα της αιώνιας κυριαρχίας επάνω του. Κι είναι τόσο λίγο φυσικό ώστε να πρέπει να επαναλαμβάνεται συνέχεια σαν είδωλο. Τόσο το χειρότερο αν βρίσκονται γυναίκες πρόθυμες να του δώσουν σάρκα.

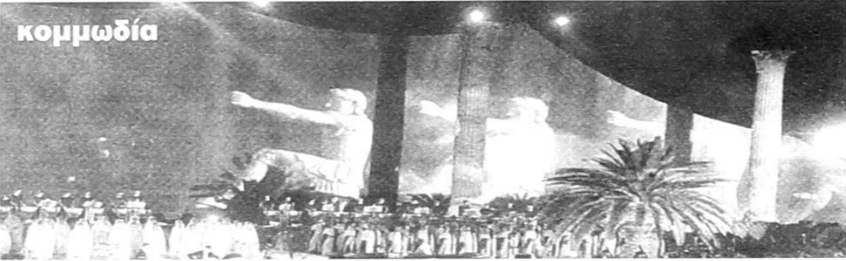
Η ιστορική αρσενική αποστροφή στο γυναικείο αίμα προδίνεται στην ανιστόρητη καθαρότητα των προτύπων θηλυκότητας. Ο φρουδισμός αποτελεί-ωσε δ,τι είχε ξεκινήσει ο χριστιανισμός. Και στην εκκλιτική του καθιέρωσε δ,τι ονειρευόταν ο καπιταλισμός: το θηλυκό αντικείμενο - ταίρι του αρσενικιού.

Σε πείσμα όλων αυτών, ωστόσο, ακόμα και σήμερα, όποια νοιώθει σαν πληγή όταν ματώνει, ξέρει περισσότερα για τον εαυτό της, απ' ότι εκείνη που νοιώθει σα λουλουδι, επειδή αυτό βολεύει το περιβάλλον της.

ο πολιτισμός των κακουργημάτων ο συνδυασμός εκείνου που θεωρείται κλασικό, τα τελευταία διακόσια πενήντα χρόνια, με την τεχνολογία, παραμένει σταθερά στα γούστα του ολοκληρωτισμού. Γιατί εφόσον το παλιό γίνεται η σκηνοθεσία του καινούργιου και το καινούργιο η δόξα του παλιού, τίθενται και τα δύο υπεράνω υποψίας. Δεν είναι απαραίητο να λέγεσαι Vangelis για να αισθανθείς την θηριώδη γοητεία αυτού του συμβολαίου. Αρκεί να λέγεσαι Ευάγγελος - ή, να είσαι ένας απλός θεατής, μέσα στο πλήθος.

Ο μεταφασισμός προσθέτει μια επιπλέον παράγραφο στο παλιό συμφωνητικό της απολάραγης. Την γιγαντοοθόνη. Είναι η διαχωρισμένη στον τόπο αναπαραγωγής του φέμματος. Αλλά είναι τόσο just in time, ώστε να αξίζει το αναπαριστώμενο την πειθώ του γεγονότος. Σκορπίστε μερικές γιγαντοοθόνες στην πόλη και κανείς δεν θα σας κατηγορήσει πως ξαναστήνεται ένα Κολοσσαίο. Στο κάτω κάτω όλοι θα απολαύσουν την μεγέθυνση εκείνου που εννοούν σα δημοκρατία: της ιδιωτικής τηλεοψίας.

Καθολική υπερ/οψία: θεάματα, πιο πολλά θεάματα Κόμμοδε.

η ιδεολογία φοβάται το συγκεκριμένο

είμαστε όλοι Καμπυλέζοι

Ήταν πάνω από 1 εκατομμύριο...

Στις 14 Ιούνη η πρωτεύουσα του αλγερίου, κατακλύστηκε από διαδηλωτές. Όπως ήταν σωστό και δίκαιο, οι πάνω από 60 νεκροί των προηγούμενων συγκρούσεων με την αστυνομία και τον στρατό, στην Καμπύλια, δεν "ξεχάστηκαν". Η συγκέντρωση στο Αλγέρι, παρά την προσπάθεια του κράτους να κατευύσσει την ένταση, κατέληξε σε συγκρούσεις μεγάλης έκτασης, όταν οι διαδηλωτές προσπάθησαν να σπάσουν τον αστυνομικό κλοιό που προστάτευε το προεδρικό μέγαρο. Εκατοντάδες τραυματίες, και δύο τουλάχιστον νεκροί, δημοσιογράφοι αυτοί, ήταν το αποτέλεσμα της καταστολής. Η εξέγερση έχει όμως φουντώσει σε όλη την αλγερινή επικράτεια, ενάντια στο καθεστώς.

Την εξέγερση του Μάη, στην Καμπύλια, το αλγερινό καθεστώς προσπάθησε να την παρουσιάσει σαν μια "φυλετική" αντίδραση, βασιζόμενο στο γεγονός πως οι διαδηλωτές τότε ήταν Βερβέροι. Αλλά το χαστούκι ήρθε όταν άρχισε να ξεσηκώνεται ο κόσμος και στις υπόλοιπες πόλεις, με αραβικό πληθυσμό. Το σύνθημα "Nous sommes tous des Kabyles" ("είμαστε όλοι Καμπυλέζοι") κοινό σε διαφορετικά σημεία της εξέγερσης, δεν έδειχνε απλά την αλληλεγγύη. Αλλά το κοινό

Για να είναι ένα σύστημα δικαιοσύνης άδικο, δεν χρειάζεται να καταδικάζει λάθος ανθρώπους· αρκεί να δικάζει με λάθος τρόπο.

Ήταν ο Ranucci, που οδηγήθηκε στη γκαλιόνα στις 28 Ιουλίου, αθώος για την δολοφονία ενός μικρού κοριτσιού δύο χρόνια πριν; Δεν ξέρουμε. Ποτέ δεν θα μάθουμε. Αλλά ξέρουμε, χωρίς αμφιβολία, ότι το δικαστικό σύστημα είναι ένοχο.

....

Η βασικότερη μορφή της σκηνρίας του είναι η λατρεία της ομολογίας.

Όλες οι δικαστικές διαδικασίες κατευθύνονται στην ομολογία, από την αρχική προανακρίση ως την τελική ακρόαση, στο δικαστήριο. Ο κόσμος ικανοποιείται, το μυστικό αποκαλύπτεται, η θεμελειώδης αλήθεια αναδεικνύεται· το παραδέχτηκες μόνος σου. Ευθύνεται το γόπτρο της ομολογίας στις κοινωνίες του καθολικισμού; Ευθύνεται η επιθυμία, όπως υποστήριξε ο Ρουσόω, του ενόχου να προσυπογράψει την ίδια του την καταδίκη. Χωρίς αμφιβολία αυτά ισχύουν. Αλλά ποιος δεν βλέπει την "οικονομία" που κάνει εφικτή την ομολογία. Την "οικονομία" που περιλαμβάνει τους πάντες. Τους προανακριτές που έχουν να μορφοποιήσουν τη δουλειά τους γύρω απ' αυτό που έχει ομολογηθεί· τον ανακριτή που απλά έχει να προσαρμόσει την υπόθεση γύρω απ' την ομολογία του δικαστή που, μέσα στην βιασύνη της ακροαματικής διαδικασίας, μπορεί να παραπέμπει τον κατηγορούμενο στα δικά του λόγια ξεπερδύοντας· τους ενόρκους που, χωρίς γνώση των στοιχείων, έχουν μπροστά τους προκαταβολικά έναν κατηγορούμενο που παραδέχεται την ενοχή του· τους δικηγόρους υπερασπίσης που, όπως όλα δείχνουν, τους είναι ευκολότερο να καταφεύγουν στην αγορευσι τους στην πάγια ρητορεία των ιδιαίτερων περιστάσεων, των άσχημων παιδικών χρόνων, της στιγμιαίας παραφροσύνης, αντί να το παλέψουν, βήμα βήμα, σε κάθε στάδιο της έρευνας και της δίκης, να σκάψουν τα στοιχεία, να υποψιαστούν, να επαληθεύσουν. Η ομολογία είναι ο τόπος της ευκαρίστης πληροητίας για όλους τους λειτουργούς του ποινικού συστήματος.

Στις 3 Ιουνίου του 1974 βρέθηκε το πτώμα της πολύ ασχημα κακοποιημένης Marie - Dolores Rambla. Είχε απαχθεί από έναν άντρα που της ζήτησε να τον βοηθήσει να βρει ένα χαμένο σκύλο. Υπάρχουν σημάδια και ίχνη γύρω απ' αυτό το έγκλημα: ένα Simca 1100, το το μικρό κορίτσι μέσα· ένας άντρας μ' ένα κόκκινο πουλόβερ που είχε ήδη κωπήσει μερικά παιδιά ψάχνοντας τον σκύλο του. Επιπλέον μάθαμε πως όχι μακριά από το σημείο που αποκαλύφθηκε το σώμα της μικρης, ένας οδηγός είχε ένα μικρο ατύχημα, έφυγε βιαστικά, τον αναζήτησαν, κρυφτηκε. Το νομμερο της πινακίδας βρέθηκε. Ήταν του Christian Ranucci, που συνελήφθη.

Μια σύμπτωση τόπων, μια κατά προσέγγιση σύμπτωση χρόνων· και τι θα λέγατε λοιπόν αν αυτά τα δύο γεγονότα, το έγκλημα και το ατύχημα, είχαν σχέση μεταξύ τους; Είναι αλήθεια πως ο Ranucci δεν είχε ένα Simca αλλά Peugeot. Είναι αλήθεια πως δεν τον αναγνώρι-

σαν οι δύο μοναδικοί αυτόπτες της απαγωγής. Είναι αλήθεια πως μόνο ένα άτομο θεάθηκε μέσα στο όχημα που είχε σχέση με το οδικό ατύχημα. Αλλά υπήρχε ένα πανελόνι με πιτσιλιές αίματος στο αυτοκίνητό του. Και γιατί κρύφτηκε πριν πάει πηρερα και ωραίο στο σπίτι του;

Έντεκα ώρες ανακρίσης, και ομολογεί. Ομολογεί άλλες δύο φορές λίγο μετά. Μια εντιυποσική ομολογία. Όμως οι προανακριτές είχαν πολλές ακόμα ενδείξεις στο κέρι· είχαν στη διαθέσι τους γεγονότα που έδειξαν πως συγκεκριμένες λεπτομέρειες της ομολογίας δεν ήταν σωστές· και πως σε πολλά άλλα σημεία της, που φαίνονταν να μην ταϊριάζουν με την υπόθεση της ενοχής του, ο Ranucci είχε πει την αλήθεια. Είχαν αρκετά για να ξέρουν πως αυτό το κατηγορηματικό κομμάτι ενοχής ήταν αμφίβολο, και πως, αντί να θεωρείται θετικά απόδειξη η ομολογία του Ranucci, θα έπρεπε να ερευνηθεί.

Αλλά συνέβει το ακριβώς αντίθετο. Η ομολογία ελευθέρωσε την μαγική της δύναμη. Το όχημα της απαγωγής άλλαξε από Simca σε Peugeot. Ένας άνθρωπος που έτρεχε με ένα πακέτο στα χέρια έγινε ένας άντρας που τράβηγε ένα μικρό κορίτσι απ' το κέρι. Οι μαρτυρίες των αυτοπών της απαγωγής ξεχάστηκαν, και το κόκκινο πουλόβερ, που δεν βρέθηκε να είναι του Ranucci, ξεχάστηκε σε κάποια γωνιά της δικαστικής διαδικασίας. Η ομολογία όπως έγινε και τα γεγονότα που είχαν εξακριβωθεί δεν ταϊριάζαν με-

η ενδεδειγμένη

χρήση

των εγκληματιών

ταξύ τους. Θα ήταν αναγκαίο είτε να μπει κάτω η ομολογία και να ερευνηθεί σημείο σημείο, είτε να γίνει διαλοή ανάμεσα στα γεγονότα και να επλεκτούν εκείνα που θα μπορούσαν να κάνουν πιο συμπληρ την ομολογία. Μπορείτε να μαντέψετε ποιά λύση επλεκτικη.

Ο κόσμος συχνά κατηγορεί την αστυνομία για τον τρόπο με τον οποίο αποσπα τις ομολογίες. Και έχει δίκιο. Αλλά αν το δικαστικό σύστημα, από την κορυφή μέχρι την βάση, δεν ήταν ένας τέτοιος καταναλωτής ομολογιών, η αστυνομία θα ήταν λιγότερο ικανή να τις παράγει, με κάθε μέσο. Με σκοπό να πάρει τις ομολογίες του Ranucci, η αστυνομία της Μασσαλίας απ' τη μεριά της, χωρίς αμφιβολία, δεν χρησιμοποίησε μόνο τις δολίες λέξεις της πειθούς. Παρόλα αυτά, γιατί δεν βρέθηκε κανένας, η σκληρότητα του, το μειδίαμα του, ο πανικός του - όλα αυτά που "δεν κάνουν λάθος"; Ας βασιστούμε λοιπόν στους γεμάτους προσόντα τεχνικούς της δίκης του εγκλήματος, οι ας εστιασούμε την προσοχή μας στον εγκληματία τον ίδιο.

Χρειάζεται και σε κάτι ακόμα ο εγκληματίας, κι όχι το έγκλημα: για να προσδιοριστεί η καταδίκη. Για να υπάρξει επείκεια, κανόνισα και συγγνώμη. Αλλά και αυστηρότητα επίσης. Θάνατος. Νομίζω πως δεν θα πρόβλημα την βεβαιότητα που εν έλεγα πως οι υπεύθυνοι του εργοστασιου πούδρας στη Morhange προκάλεσαν το ίδιο κακό όπως ο δολοφόνος του μικρού κοριτσιού. Και τα γεγονότα ήταν ξεκάθαρα. Δεν τέθηκε ποτέ ζήτημα να καταδικαστούν σε θάνατο, και αυτό θεωρείται καλό. Αλλά γιατί τόσο εύκολα δεχομαστε μια τέτοια διαφοροποίηση στη μοίρα των ανθρώπων; Η αιτία βρίσκεται στο ότι απ' τη μια μεριά έχουμε αδιότακτους βιομηχανούς, απλήστους η κυνικούς επικερματίες, η ανικανούς μηχανικούς, ό,τι προτιμάει ο καθένας, αλλά όχι "εγκληματίες" απ' την άλλη μεριά, έχουμε ένα ελάχισα διευκρινισμένο έγκλημα, αλλά στο φως της ημέρας, έναν πολύ πραγματικό εγκληματία. Και, παρότι μπορεί να έχουμε αμφιβολίες για το να απαντάμε ένα θάνατο με έναν άλλο, μια σφαγή με μια άλλη, πως μπορεί ο καθένας να με μην θέλει να απαλλάξει, αν είναι δυνατόν χωρίς εφέσεις, από κάποιον που θεμελειωδώς είναι "εγκληματίας", ειδικά "κίνδυνος" και φυσικά "κτηνος"; Αυτό που διακυβτεύεται είναι η ασφαλεία όλων μας.

Ένα παροδοίο γεγονός; σήμερα μια από τις πιο στέρες βάσεις της θανατικής καταδίκης είναι η μοντέρνα, ανθρωπιστική, επιστημονική αρχή πως πρέπει να δικάζονται όχι τα εγκλήματα, αλλά οι εγκληματίες. Είναι από οικονομική άποψη λιγότερο δαπανηρό, από διανοητική άποψη με λιγότερες απαιτήσεις, πιο ευχαριστο να τους δικαστές, πιο αιτιολογημένο απ' την σκοπία του μέσου μυαλού, και περισσότερο ικανοποιητικό για εκνευσι που είναι φανατικοί στο "να καταλάβουν τον άνθρωπο", απ' ότι το να στηρίζεται κανείς στα γεγονότα. Κι έτσι βλέπουμε ένα δικαστικό σύστημα το οποίο είναι ωραίο πρωί, με μια εύκολη, ρουτινιάρικη, αγουροζυνημένη κειρονομία, έκοψε σε δυο κομμάτια έναν 22χρονο "εγκληματία" του οποίου το έγκλημα δεν είχε αποδειχθεί. ...

Ετσι ο ψυχιατρος είχε μπροστά του έναν Ranucci, που είχε ήδη ένα έγκλημα καρφιτωμένο επάνω του, από την στιγμή που το είχε ομολογήσει· αυτό που απέμεινε ήταν να κατασκευαστεί η εγκληματική προσωπικότητα. Ας δούμε λοιπόν. Μια χωρισμένη μπιτέρα: είναι δεσποτική, οπωδόηποτε. Ο γλιός της ζει μαζί της; ολοφάνερα δεν την άφησε ποτέ του (μικρή σημασία έχει ότι δούλεψε για μεγάλα διαστήματα σε άλλες πό-

λεις). Παιρνει το αυτοκίνητό της για το σαββατοκύριακο: αυτή θα πρέπει να είναι η πρώτη φορά που κοιμήθηκε μακριά απ' το σπίτι (ας ξεχάσουμε ένα χρόνο στρατιωτικής θητείας στη Γερμανία). Κι εφόσον είχε διάφορες ερωμένες μέσα σε επτά χρόνια, αυτό δείχνει πως είναι συναισθηματικά "ανώριμος" και πως η σεξουαλικότητα του είναι "χωρίς προσανατολισμό".

Δεν ξέρω σε ποιους θα έκανε αίσθησι το να ειπωθεί για κάποιον που θεωρείται ο δολοφόνος ενός μικρού κοριτσιού πως μεγάλωσε για πολλά χρόνια με την μητέρα του. Αλλά, σε ένα νομικό ντοκουμέντο που υποβάλλεται στους δικαστές οι οποίοι θα πρέπει να αποφασίσουν αν ο κατηγορούμενος είναι ένοχος, διαμορφώνεται το προφίλ του εγκληματία που είναι ιδανικός για το κοινό. Το έγκλημα μπορεί να παραμείνει αναποδεικτο ακόμα, αλλά ο καθένας αντιλαμβάνεται πλέον τον εγκληματία, τον έχει "ζεστό" μπροστά του. Το έγκλημα μπορεί εύκολα να προκύψει, απ' αυτήν την ψυχολογία, σαν αναγκαία συνέπεια.

Και μετά, τι μπορεί να γίνει μ' αυτό το έγκλημα, μ' αυτήν την σκοτεινή, ιδιωτική, τρομερή πράξη, μ' αυτόν τον παραλοηισμό που θα ξεχαστεί σιγά σιγά με το πέρασμα του καιρού (έστω κι αν υπάρχει νόμος που ποτέ δεν θα ξεχαστεί), τι μπορεί λοιπόν να συμβεί την

ημέρα της δίκης. Τι σημαίνει να αντιδράς απέναντι σε κάτι αμετακλήτο. Δεν μπορεί να τιμωρηθεί η πράξη, πρέπει να τιμωρηθεί ο άνθρωπος. Και έτσι, για μια ακόμα φορά, ένα έγκλημα για το οποίο κανείς δεν μπορεί να κάνει τίποτα, θα μπει στην άκρη, αφήνοντας χώρο στον κειρισμό του εγκληματία.

Στην πραγματικότητα τον εγκληματία χρειάζεται ο τύπος και η κληνομή. Είναι αυτός που θα γίνει μιστός, αυτός εναντιον του οποίου θα στραφούν όλα τα πάθη, αυτός για τον οποίο θα απαιτηθεί η ποινή και η λήθη.

Είναι ο εγκληματίας επίσης που χρειάζεται για τους ενόρκους και το δικαστήριο. Γιατι το γεγονός του εγκλήματος είναι θαμμένο κάτω από αιμπολλές αναφορές· οι ενόρκους δεν είναι εξοικειωμένοι μ' αυτές, και ο ανακριτής είναι δύσκολο να εξηγήσει. Στην θεωρία η ακροαματική διαδικασία μπορεί και πρέπει να αξεθάσει τα πάντα· η αλήθεια πρέπει να παραχθεί στην ολότητά της, μπροστά στα μάτια και τα αυτιά των πάντων. Αλλά τι γίνεται συγκεκριμένα; Δημιουργείται ένα σκίμα. Απ' τη μια μεριά, η σκηνή των εγγράφων, με το πολύπλοκο λεγάνι, τα γεγονότα, τα ίχνη, τα αποσπάσματα της ενοχής, τα αναρίθμητα στοιχεία που το μυαλό δύσκολα μπορεί να συνδυάσει, όπου η προσοχή πλανιέται εδώ κι εκεί. Αλλά τι σημασία έχει; Αφού, στην άλλη μεριά, υπάρχει, με σάρκα και οστά, ζωντανος, αναμφισβήτητος, ο εγκληματίας. Το πρόσωπό του, οι εκφράσεις του, η σκληρότητα του, το μειδίαμα του, ο πανικός του - όλα αυτά που "δεν κάνουν λάθος"; Ας βασιστούμε λοιπόν στους γεμάτους προσόντα τεχνικούς της δίκης του εγκλήματος, οι ας εστιασούμε την προσοχή μας στον εγκληματία τον ίδιο.

Χρειάζεται και σε κάτι ακόμα ο εγκληματίας, κι όχι το έγκλημα: για να προσδιοριστεί η καταδίκη. Για να υπάρξει επείκεια, κανόνισα και συγγνώμη. Αλλά και αυστηρότητα επίσης. Θάνατος. Νομίζω πως δεν θα πρόβλημα την βεβαιότητα που εν έλεγα πως οι υπεύθυνοι του εργοστασιου πούδρας στη Morhange προκάλεσαν το ίδιο κακό όπως ο δολοφόνος του μικρού κοριτσιού. Και τα γεγονότα ήταν ξεκάθαρα. Δεν τέθηκε ποτέ ζήτημα να καταδικαστούν σε θάνατο, και αυτό θεωρείται καλό. Αλλά γιατί τόσο εύκολα δεχομαστε μια τέτοια διαφοροποίηση στη μοίρα των ανθρώπων; Η αιτία βρίσκεται στο ότι απ' τη μια μεριά έχουμε αδιότακτους βιομηχανούς, απλήστους η κυνικούς επικερματίες, η ανικανούς μηχανικούς, ό,τι προτιμάει ο καθένας, αλλά όχι "εγκληματίες" απ' την άλλη μεριά, έχουμε ένα ελάχισα διευκρινισμένο έγκλημα, αλλά στο φως της ημέρας, έναν πολύ πραγματικό εγκληματία. Και, παρότι μπορεί να έχουμε αμφιβολίες για το να απαντάμε ένα θάνατο με έναν άλλο, μια σφαγή με μια άλλη, πως μπορεί ο καθένας να με μην θέλει να απαλλάξει, αν είναι δυνατόν χωρίς εφέσεις, από κάποιον που θεμελειωδώς είναι "εγκληματίας", ειδικά "κίνδυνος" και φυσικά "κτηνος"; Αυτό που διακυβτεύεται είναι η ασφαλεία όλων μας.

Ένα παροδοίο γεγονός; σήμερα μια από τις πιο στέρες βάσεις της θανατικής καταδίκης είναι η μοντέρνα, ανθρωπιστική, επιστημονική αρχή πως πρέπει να δικάζονται όχι τα εγκλήματα, αλλά οι εγκληματίες. Είναι από οικονομική άποψη λιγότερο δαπανηρό, από διανοητική άποψη με λιγότερες απαιτήσεις, πιο ευχαριστο να τους δικαστές, πιο αιτιολογημένο απ' την σκοπία του μέσου μυαλού, και περισσότερο ικανοποιητικό για εκνευσι που είναι φανατικοί στο "να καταλάβουν τον άνθρωπο", απ' ότι το να στηρίζεται κανείς στα γεγονότα. Κι έτσι βλέπουμε ένα δικαστικό σύστημα το οποίο είναι ωραίο πρωί, με μια εύκολη, ρουτινιάρικη, αγουροζυνημένη κειρονομία, έκοψε σε δυο κομμάτια έναν 22χρονο "εγκληματία" του οποίου το έγκλημα δεν είχε αποδειχθεί. ...

ΚΑΜΠΗΣ

Ο τρόπος που οργανώνεται η τιμωρία είναι πάντα ένα από τα πιο θεμελειώδη χαρακτηριστικά κάθε κοινωνίας. Καμμία σημαντική μεταβολή δεν γίνεται σε μια κοινωνία χωρίς να γίνουν αλλαγές σ' αυτήν την περιοχή. Το υπάρχον σύστημα τιμωρίας έχει φθαρεί και δεν είναι επισκευάσιμο. Οι "ανθρωπιστικές επισήμες" ως μην επιχειρήσουν να του δώσουν καινούργια λάμψη. Θα χρειαστούν χρόνια, και πολλές υπλαφίτες προσπάθειες, πολλή διάλυση, για να ξεκαθαριστεί τι θα πρέπει να τιμωρείται, και πως, καιν η τιμωρία έχει κάποιο νόημα, κι αν η τιμωρία είναι εφικτή.

Michel Foucault 1976

Ο C. Ranucci εκτελέστηκε τον Ιούλιο του 1976, στη γκαλιόνα, για τον φόνο ενός κοριτσιού τον οποίο, αν και ομολόγησε, είναι αβέβαιο αν πράγματι έκανε...

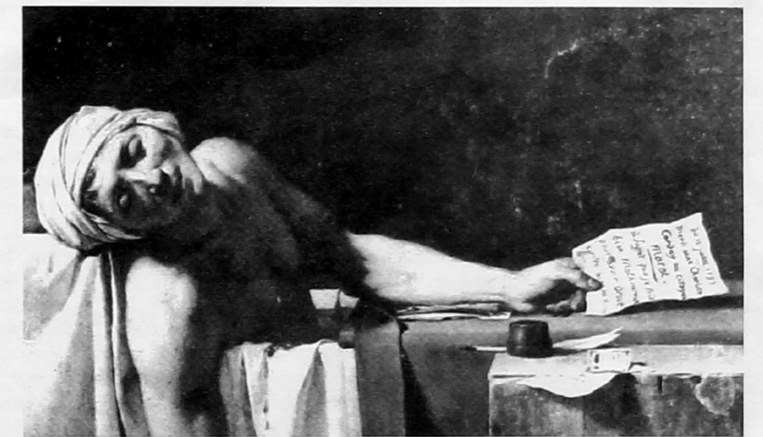
Η θανατική καταδίκη εφαρτηθηκε στη Γαλλία ένα χρόνο μετά.

Το 1972 ένα ελάττωμα στην παραγωγή πούδρας ταϊκ από εργοστάσιο στο Moghtham προκάλεσε τον θάνατο μερικών παιδιών και σοβαρά προβλήματα υγείας σε αρκετούς ενήλικες.

ΜΑΡΑ - ΣΑΝΤ

Τον Απρίλιο του 1964 ο (μέχρι τότε άγνωστος) Πέτερ Βάις α-νεβάζει στο Βεροιλνέζικο θέατρο Schiller την παράσταση *Μαρά Σαντ*. Είναι μια αλληγορία πάνω στη σχέση (και την σύγκρουση) ανάμεσα σε *ανάγκη* και *επιθυμία* υπό το φως του ερωτήματος της απελευθέρωσης.

Πρόκειται για ένα έργο - μέσα - στο - έργο. Αυτό που παριστά-νεται είναι ένα έργο, με τίτλο *Η δολοφονία του Μαρά*, που έ-γραψε (υποτίθεται) ο μαρκήσιος ντε Σαντ και παίχτηκε (υποτί-θεται) στο άσυλο φρενοβλαβών του Charenton, το 1808. Πράγ-ματι, είναι ιστορικά ακριβές ότι ο μαρκήσιος έμεινε κλεισμένος τα έντεκα τελευταία χρόνια της ζωής του (1803 - 1814) στο εν

Η δολοφονία του Jean - Paul Mara (από την Charlotte Gorday) - πίνακας του David

λήγω άσυλο, όπως επίσης ότι οργάνωνε εκεί θεατρικές παρα-στάσεις με τους άλλους έγκλειστους, τις οποίες παρακολου-θούσε με σκανδαλοθηρικό ενδιαφέρον η "καλή κοινωνία" του Παρισιού.

Ο Βάις αρπάζει την ευκαιρία αυτή για να στήσει θεατρικά έναν "διάλογο" ανάμεσα στον οπαδό της απόλυτης ατομικής ελευ-θερίας (Σαντ) και στον φανατικό υποστηρικτή της κοινωνικής ε-πανάστασης (Μαρά) ένα διάλογο ο οποίος εξελίσσεται μέσα στο άσυλο, που αστυνομεύεται από φρουρούς, καθόγριες κι έ-ναν διευθυντή, και είναι ταυτόχρονα "ορατό" στο φιλοθεάμον κοινό της καλής κοινωνίας.

Η εξέλιξη του έργου μοιάζει να γίνεται μέσα από την οπτική του μαρκήσιου. Κυνικός, μηδενιστής, ο "τρελλός" ντε Σαντ ευ-αγγελίζεται την "ατομική ελευθερία" σαν *απόλυτη σεξουαλική ε-λευθερία* και επικροτεί τον πόνο των άλλων σαν πηγή προσωπικής ηδονής. Ανέναντί του ο εξίσου "τρελλός" Μαρά είναι η φλογερή ενσάρκωση της *απόλυτης επανάστασης*, της βίαιης γενικής α-πελευθέρωσης, του γενικού συμφέροντος.

Στο χάος της μεταξύ τους αναμέτρησης, στο οποίο συμμετέχουν και οι υπόλοιποι τρόφιμοι, ο Μαρά δολοφονείται από την Κορνταί καθώς γίνεται ο αποδιοπομπαίος τράγος. Και οι "ψυχοπαθείς" ε-ξεγείρονται, εξουδετερώνουν τους φρουρούς, τις καθόγριες, τους επισκέπτες και τον διευθυντή, καταλήγοντας σε μια βακχι-κή γενική συνουσία. Κι ενώ το έργο τελειώνει έτσι, μετά το χει-ροκρότημα του κοινού, οι "τρελλοί" απαντούν χειροκροτώντας το κοινό. Μια λεητή ειρωνεία απέναντι στην κατάφαση της αρι-στοκρατίας στη "νίκη" του Σαντ;

Ο Βάις σκόπιμα άφησε διφορούμενο το "ηθικό δίδαγμα" της πα-ράστασης. Εκείνο που τον ενδιέφερε (κι αυτό που έκανε το έρ-γο σημείο αναφοράς) είναι οι ανοικτοί λογαριασμοί ανάμεσα στους προσδιορισμούς των αναγκών και εκείνους των επιθυ-μιών. Γιαυτό οι βασικοί πρωταγωνιστές είναι τόσο "ακραίοι", γιατίό επίσης και η αναμέτρηση διαδροματίζεται στην "εξορία" του ψυ-χιατρείου. Η "υγιής κοινωνία" μπορεί, υποτίθεται, να λύσει τον "κόμπο" με άλλους τρόπους....

σης: τουλάχιστον όσον αφορά τις ερωτικές επιθυμίες. Σ' αυτό το μοτίβο η καπιταλιστική μεσολάθηση δεν είχε το πρόβλημα να συμμαζέψει το α-περιόριστο των επιθυμιών αλλά μάλλον να το διαχειριστεί, να το ενσω-ματώσει στη λειτουργία (και τις ψευδοισθήσεις) του εμπορεύματος και του χρήματος. Και ενώ, απ' την μια μεριά, η καπιταλιστική ανάπτυξη "παρά-χει" υπηκόους όλο πλουσιότερους σε ανάγκες και σε ικανότητες, ταυτό-χρονα "παράχει" υπηκόους όλο και λιγότερο ικανοποιημένους, ως προς τις απολαύσεις των επιθυμιών τους.

Αυτή η διαλεκτική αφήνει ατόφια "παραγωγική" (αν μπορούμε να το πούμε έτσι) την *επιθυμία του κέρδους* και την *επιθυμία της εξουσίας*. Που δεν είναι περιορισμένες σε μερικές μόνο εκφάνσεις, αλλά διάχυτες, μορια-κές, σπαρμένες και εγκατεστημένες στις πλέον καθημερινές κοινωνικές σχέσεις.

Εδώ βρίσκεται μια τουλάχιστον από τις δυσκολίες μας. Το να χρειάζε-ται να μιλήσουμε σήμερα υπέρ των επιθυμιών μιλώντας ταυτόχρονα ε-ναντίον τους. Εναντίον των μεσολαθμένων από το εμπόρευμα, το κέρδος (υλικό, συμβολικό, συναισθηματικό) και την εξουσία (πολιτική, ιδεολογι-κή, συναισθηματική, διαπροσωπική) επιθυμιών, που με κανέναν τρόπο δεν μπορούν να εννοηθούν σαν επιθυμίες - σε - εισαγωγικά. Δεδομένου πως οι επιθυμητικές παραγωγές στον αναπτυγμένο καπιταλιστικό κόσμο είναι ιδιαίτερα "ηθωρικές" (και στην πραγματικότητα είναι αυτές που τον στηρίζουν καθώς είναι *αναγκαστικά πληθωρικές*) το να μιλήσουμε ση-μερα υπέρ της επιθυμίας και εναντίον της, μοιάζει εκτός τόπου. Γιατί θέ-

ΕΠ

ένα ποτήρι νερό για να στέκεται κανείς απλά όρθιος; Για να παράγει υ-περαξία; Η απόλαυση μιας ποικιλίας γεύσεων δεν είναι άραχε *βασική α-νάγκη*;

Είναι ίσως φανερό πως ο κίνδυνος κάθε προσδιορισμού *βασικών, πα-νανθρώπων αναγκών* έχει υπάρξει ιστορικά στην κρυμμένη εκτίμηση ε-νός *προς τα κάτω ορίου*. Σαν το "όριο φτώχειας". Ενώ μ' αυτόν τον τρόπο δείχνεται πως εκατομμύρια επιβάτες του πλανήτη στερούνται, η προση-κη του "και τα στοιχειώδη" κάνει την παρατήρηση δραματική, προς χρή-ση των καλοζωισμένων: *ακόμα και τα στοιχειώδη; αυτά τα λίγα; μα πώς ζουν;*

Το θέμα είναι ακριβώς το αντίθετο. Οι πληθείοι δεν στερούνται "λίγα", δεν απέχουν από την πραγματική ζωή μόνο την απόσταση που τους χω-ρίζει απ' τις *βασικές ανάγκες*. Στερούνται πολλά. Τα πάντα. Μήπως αυτό ση-μαίνει πως η προβληματική των ανθρώπων αναγκών πρέπει να εγκατα-λείπει κάθε αναζήτηση "βασικότητας", και να γίνει άνευ όρων και ορίων σχετιστική;

Λέμε κατ' αρχήν όχι. Αλλά αντί να θεωρούνται σαν βασικές, οικουμενι-κές ανάγκες οι *ελάχιστες*, αυτές που ιστορικά εν τέλει ανήκουν στην νεο-λθική εποχή, θα έπρεπε να θεωρούνται οι *μέγιστες*. Και νομίζουμε πως η μέγιστη ανάγκη, που αξίζει ταυτόχρονα να λογαριάζεται σαν βασική, εί-ναι ο *αυτοπροσδιορισμός* του τί είναι αναγκαίο και τί όχι. Ατομικά και συλ-λογικά. Με τον εξής περιορισμό που είναι *καθολικά αναγκαίος* (αν και όχι, αναγκαστικά, επιθυμητός): πως η ικανοποίηση αυτού που θεωρείται α-

ναγκαίο θα είναι επιθυμητή στην ίδια κλίμακα ατόμων που προσδιόρισαν την ανάγκη. Αν, σχηματικά ειπωμένο, 100 άτομα θεωρούν σαν *βασική ανάγκη* τους για στέγη 200 τετραγωνικά ο καθένας, ποίο θα είναι το πρόβλημα αν κτίσουν (και *καθαρίζουν*) τις *ανάλογες κατασκευές αυτοί οι ίδιοι και μόνο*;

Είναι σα να ρισκάρουμε τη γνώμη πως ο *οικουμενικός προσδιορισμός των αναγκών* δεν θα έπρεπε να αφορά το "είδος" ή το "μέγεθος" τους, αλλά την απόλυτη κοινωνική ταυτότητα ανάμεσα στα υποκείμενα που έχουν την α ή την β ανάγκη, και τις δυνατότητές τους να την ικανοποιήσουν.

Ωραίο ακούγεται, έτσι; (Και αρκούντως "εκτός πραγματικότητας"...)! Αλλά και "ουτοπιστές" να είμαστε! - που δεν είμαστε! - πόλι δεν έχουμε ξεμπερδέψει. Δεν έχουμε βάλει στην προβληματική μας την *επιθυμία*. Για-τί ενόσω η *ανάγκη*, έτσι γενικά που την σχολιάζουμε, μας επιτρέπει την α-όριστη υπόθεση μιας περι-ορισμένης (τελικά) γέννησης και εξυπηρέτησής της, η *επιθυμία* είναι ακαλίωτη. Και επιπλέον: πού είναι, αν υπάρχουν, τα όρια ανάμεσα στην ανάγκη και την επιθυμία;

Το ενδιαφέρον είναι πως, ιστορικά τουλάχιστον, οι προβληματικές για τις ανάγκες μπορούσαν να έχουν (ή να θεωρούν πως έχουν) μια στέρεα ταξική αναφορά: όχι όμως και οι προβληματικές για τις επιθυμίες. Αυτές οι τελευταίες μάλιστα δεν έκρυψαν σε διάφορες περιπτώσεις την *αριστο-κρατική* τους καταγωγή. Κι ενώ δοκιμάστηκαν, για λογαριασμό του επα-ναστατικού ιδεώδους, διδύραμβοι στο επιθυμίο, κανένας δεν μπήκε στον κίνδυνο του ενδεχόμενου να υπάρχουν, από χειραφετική σκοπιά, "ανεπι-θύμητες επιθυμίες". Λιγότερο ή περισσότερο εύκολα ένας τέτοιος σκόπελος ξεπερνιόταν με την πεποίθηση πως η επαναστατική χειραφέτηση θα "α-πελευθερώσει" αβίαστα τις επιθυμίες και τις ικανοποιήσεις τους με ται-ριαστό τρόπο: κάνοντας, περίπου αυτόματα, συμβατές τις επιθυμίες της α-πελευθερωμένης ανθρωπότητας. Πιο πίσω απ' αυτήν την πεποίθηση θα μπορούσαμε να βρούμε την σιγουριά πως οι άνθρωποι, "απο φυσικού τους είναι καλοί" και πως κατα συνέπεια η απελευθέρωσή τους από την τυραννία της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης δεν θα μπο-ρούσε να σημαίνει, για τις επιθυμητικές τους κατεργασίες, τίποτ' άλλο α-πό συμπληρωματικότητα, συνεργασία, αλληλληγυή και ισότητα. Το πα-ράξενο σε όλους τους στοχασμούς και τις διακηρύξεις για το αδιαπραγ-μάτεμο δικαίο του επιθυμίου είναι πως άφησαν στην άκρη μια πασίγνω-στη επιθυμία, ανθρωπινή και αδιαπραγμάτευτη μαζί: την *επιθυμία του να ε-ξουσιάζει τους άλλους*.

Επιπλέον τα αφεντικά, επειδή *είναι* αφεντικά, αποδείχτηκαν ικανότερα στο να διαχειριστούν το *απεριόριστο του επιθυμίου* απ' ότι οι επαναστάτες (ή οι ιδεολόγοι). Αυτός είναι ο ρεαλισμός κάθε συστήματος κυριαρχίας πριν τον καπιταλισμό, και αυτός είναι ακόμα περισσότερο ο ρεαλισμός του καπι-ταλισμού: να παράγονται διαχειρίσιμες επιθυμίες.

Έχει συμβεί λοιπόν ιστορικά το εξής. Ενώ η προβληματική των αναγκών, τουλάχιστον των *βασικών*, έτεινε προς ένα καθολικό πληθειακό μίνιμουμ, η ρητορική των επιθυμιών έτεινε προς ένα (κρυφά ή φανερά) αριστο-κρατικό μάξιμουμ. Με ή χωρίς (συνήθως με) διακόσμηση απελευθέρω-

Παρότι μια κάποια αντίθεση στην κατανάλωση, για την ακρίβεια στον κα-ταναλωτισμό, είναι επιθυμητή σήμερα όπως και χτές, πολύ σπάνια αγχίζεται πια - και σπανιότερα ακόμα αναλύεται κριτικά - το ζήτημα των αναγκών και των επιθυμιών. Της διαμόρφωσής τους στον "αναπτυγμένο" καπιτα-λισμό. Οι λόγοι χ'ι αυτήν την απώθηση δεν είναι ούτε προφανείς, ούτε αυ-τονόητοι. Οι προβληματικές για τις ανάγκες και τις επιθυμίες ατόμων και κοινωνιών είναι συνδεδεμένες ιστορικά με ριζοσπαστικές απόψεις ή και επαναστατικά εγχειρήματα - που ηττήθηκαν. Απ' την αντίθετη μεριά, οι χειρισμοί τόσο των αναγκών όσο και των επιθυμιών είναι στην πρώτη γραμμή της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Στριμωγμένη ανάμεσα στον όχι και τόσο μακρινό απόηχο θεωριών και δογμάτων που αποδείχτηκαν χάρ-τινα κάστρα και στην "ελευθερία της αγοράς", οποιαδήποτε ανασύνθεση της κριτικής για τις ανάγκες και τις επιθυμίες μοιάζει απλά περιττή. Δεν είναι ούτε αναγκαία, ούτε επιθυμητή. Τόσο καλύτερο λοιπόν, να μιλή-σουμε για κάτι "εκτός μόδας".

Θα μπορούσαμε να σκεφτούμε σήμερα είτε για ανάγκες είτε για επιθυ-μίες οριζοντάς τες καθολικά, πανανθρώπινα; Κάτι τέτοιο θεωρήθηκε λο-γικό στο παρελθόν. Ο προσδιορισμός πανανθρώπων αναγκών (των ο-ποίων η ικανοποίηση θα αποτελούσε τον κορμό οποιοδήποτε επανα-στατικού / απελευθερωτικού εγχειρήματος) στάθηκε το ίδιο εύκολος ό-σο ο προσδιορισμός των οικουμενικών "ανθρώπων δικαιωμάτων". Η α-ναγκη διατροφής, ντυσίματος και στέγης για παράδειγμα, δεν θα μπο-

σπιράλ: ανάγκες και επιθυμίες

ρούσε να αμφισβητηθεί από πουθενά. Ούτε καν απ' τους απολογητές της καπιταλιστικής κυριαρχίας, την ίδια στιγμή που καταδικάζουν εκατομμύ-ρια επιβάτες του πλανήτη σε πείνα, γύμνια και εγκατάλειψη.

Όμως ο ίδιος προσδιορισμός των *βασικών αναγκών*, αν και φαινόταν πως δίνει μια υλική βάση ηθικά νομιμοποιημένη στη διεκδίκηση των αντίστοι-χων *βασικών ικανοποιήσεων*, περιείχε στην καρδιά του και το αδιέξοδο του. Όσο προσανατολισμένος είναι κανείς στο να εντοπίζει τις *βασικές* των αναγκών, τόσο κοντύτερα πλησιάζει σε ένα "ελάχιστο" κοινό ρεπερτό-ριό τους. Κι όσο συμβαίνει αυτό, τόσο λιγότερο αναφέρεται σε πραγμα-τικούς ανθρώπους. Ο καπιταλισμός μπόρεσε να ξεπεράσει τους κινδύ-νους του οικουμενικού εξισωτισμού των *βασικών αναγκών*, με ιδεολογικό ό-πλο την υπόσχεση ικανοποίησης όχι του ελάχιστου κοινού τους, αλλά του μέγιστου, μέσα στις διαφορές τους. Μ' άλλα λόγια η καπιταλιστική κυ-ριαρχία δημιουργεί (μέσα ή έξω από εισαγωγικά, όπως προτιμάτε...) υ-ποτελείς πολύ *πλουσιότερους σε ανάγκες* απ' αυτές καθ' εαυτές τις οποιε-σδήποτε *βασικές* - ακόμα κιόταν (κυρίως τότε που) αποκλείει την ικανο-ποίηση και του ελάχιστου μέρους τους. Μέσα σ' αυτήν την διαλεκτική, α-νάμεσα σε στερήσεις και υποσχέσεις, η καθολικότητα του *βασικού ρεπερ-τορίου* των αναγκών ήταν προορισμένη να ξεπερνιέται: κάθε φορά που *πραγματικοί άνθρωποι* απαιτούσαν να πάρουν την ζωή τους στα χέρια τους.

Ας πάρουμε σαν παράδειγμα την *βασική ανάγκη στη στέγη*. Οι μολοσεβί-κοι στην επαναστημένη ρωσία του '17 όρισαν σαν ελάχιστο απαραίτητο ιδιωτικό / προσωπικό χώρο, για κάθε πολίτη, να 9 τετραγωνικά μέτρα. Ένα δωμάτιο τρία μέτρα επί τρία - χώρια οι κοινόχρηστοι χώροι. Την δε-δομένη ιστορική στιγμή αυτός ο προσδιορισμός ήταν κυριολεκτικά επα-ναστατικός. Γιατί εκατομμύρια κολλίγων ζούσαν στοιβαγμένοι σε παρά-γκες και καλύβες στην ύπαιθρο: και το ίδιο συνέβαινε με τους προλετάρους στις πόλεις. Αλλά οι πολυόροφες κατασκευές κατοικιών της μοντέρνας αρ-χιτεκτονικής, που με την μορφή των εργατικών κατοικιών έδωσαν τη "λύ-ση" στο πρόβλημα της στέγασης, δεν άργησαν να γίνουν οι ίδιες ένα και-νούργιο πρόβλημα στέγης. Τυραννία πάνω στην ίδια ανάγκη. Δεν μπο-ρούμε παρά να σκεφτούμε πως η *βασικότητα* μιας ανάγκης είναι ένας τρό-πος *απλοποιητικού προσδιορισμού* της. Και πως οι ανάγκες συνδέονται και συν-δυάζονται μεταξύ τους: όπως συνδυάζονται και συνδέονται με επιθυμίες. Τέλος: *οι ανάγκες είναι ιστορικές* με οτιδήποτε χωράει στο επίθετο "ιστορι-κός"

Άλλο παράδειγμα, η *ανάγκη διατροφής*. Ένα ιατρικό επιτελείο, και μάλιστα τρίτης διαλογής, θα όριζε με ευκολία τις "αναγκαίες ποσότητες θρεπτι-κών υλικών" που χρειάζεται ένας ενήλικος οργανισμός. Είναι απόλυτα βέ-βαιιο πως εκατομμύρια πληθείοι μέσα κι έξω απ' τις μητροπόλεις, κυρίως έξω, στερούνται ακόμα κι αυτές τις "αναγκαίες ποσότητες". Είναι το ίδιο βέβαιο πως η ικανοποίηση αυτών των στοιχειωδών αναγκών σε φαγητό και νερό θα προκαλούσε επανάσταση τέτοιας κλίμακας που δεν θα ά-φηνε ανέγγιχτο τον πλούτο που έχει συσσωρευτεί στις μητροπόλεις. Αλλά, παρόλα αυτά, θα ήταν μια "μικρή" επανάσταση: γιατί πώς προσδιορίζο-νται οι "αναγκαίες ποσότητες" φαγητού; Για ποίο λόγο; Ένα πιάτο ρύζι κι

Απ' αυτήν εδώ τη σελίδα, πριν καιρό, είχαμε λογαριάσει πως ο Μιλόσεβιτς, ακόμα και μετά την έκπτωσή του, παρέμενε ισχυρός παράγοντας μέσα στη σερβία, κι όχι μονό εκεί. Και πως κατά συνέπεια δεν θα έφτανε ποτέ στην πόρτα του δικαστηρίου της Χάγης, σαν "εγκληματίας πολέμου". Ήρθε λοιπόν η ώρα να παραδεχτούμε πως κάναμε λάθος. Περιπού...

ροή των γεγονότων είναι αυτό που ο ίδιος ο Μιλόσεβιτς και το καθεστώς του διαχειρίστηκε: η "ελεγχόμενη παραγωγή αστάθειας" στα δυτικά Βαλκάνια. Αυτή ήταν η επιλογή που ταίριαζε αφ' ενός σ' ένα μοντέλο άγριας, εγκληματικής, πολεμικής εκμετάλλευσης αφετέρου στο συμφέρον του αγγλοσαξονικού άξονα να δημιουργηθεί "καμμένη γη", μια εκτεταμένη νεκρή ζώ-

Είναι για εμάς (και σ' αυτό δεν κά-
νουμε λάθος) ξεκάθαρο πως ο Μι-
λόσεβιτς (και το καθεστώς του) δεν
ήταν ένας Νορβέγκ των Βαλκανίων.
Γιατί, ανάμεσα σε άλλα, η γιουγκο-
σλαβία γενικά και η σερβία ειδικά
δεν ήταν ούτε είναι ο παναμάς της
ανατολικής Μεσογείου. Και ο Μι-
λόσεβιτς, επικεφαλής μια σκληρής
και πεπειραμένη νοκλεταούρας,
έχει πολλούς "άσους" στο μανίκι

ήταν αρκετή. Όχι. Είναι για την μέ-
θοδο. Την μέθοδο της "παράδο-
σής" του. Εκεί είναι τα λεφτά.

Ερχόμαστε έτσι στο θέμα του διε-
θνούς δικαστηρίου της Χάγης. Στο
θέμα μάλλον. Η ιδέα πως ο πα-
γκόσμιος ανθρωπισμός χρειάζεται
ένα διεθνές δικαστήριο "βασανισ-
τών" μπορεί να σας φαίνεται κά-
πως ύποπτη. Ρωτήστε όμως καλύ-

κεδονίας μετατρέπεται σε "ασαφή
κρατική οντότητα". Και φυσικά κά-
ποιοι διαιτητές θα πρέπει να εγ-
γηθούν "κάποια ειρήνη".

Είναι χαρακτηριστική η ψυχραι-
μία που επιδεικνύει σχετικά η ελ-
ληνική πολιτική σκηνή - και τα μή-
ντια εργαλεία της. Ας θυμηθεί κά-
νεις πως πριν 9 χρόνια, όταν άρχι-
ζαν οι εκκαθαρίσεις (σαν "πόλεμος"
παρουσιάζονταν τότε) στη βοσνία
δεν ήταν λίγοι οι πανέλληνες πολι-
τικοί, δημοσιογράφοι, ειδικοί ανα-
λυτές, πρέσβεις κλπ που σύρλια-
ζαν πως επίκειται "ρεύμα προσφύ-
γων" από τον βορρά, και πως γι'
αυτό ο ελληνικός στρατός θα έ-
πρεπε να προελάσει "λίγο" προς τα
επάνω, για να φτιάξει ασφαλή κά-
μπινγκ προσφύγων πάνω από τα
ελληνικά σύνορα.

Κοντά μας
μόνο ο Θεός
και η Ελλάδα

Τώρα; Ηρεμία. Σα να ξέρουν ό-
λοι πολύ καλά τί θα γίνει.

Ο πρωθυπουργός της χώρας το
εξήγησε: "η Ελλάδα πρέπει να έχει
στρατιωτική παρουσία και στα σκό-
πια, όπως έχει στη βοσνία και στο
κοσσυφοπέδιο". Αυτό δεν ήταν το
ιδεώδες, εξ αρχής; Ποιός πατριώ-
της έχει αντίρρηση;

Ελληνικής, ιταλικής και αγγλικής
σύνθεσης θα είναι λοιπόν η βασική
σύνθεση των στρατοδιατηρήτων.
Όταν φυσικά επέλθει συμφωνία και
εκεχειρία μεταξύ των "δύο πλευ-
ρών". Οπότε οι "δύο πλευρές" ανα-
γνωρίζονται ήδη σαν "ισοδύναμες"
- ή κάνουμε λάθος;

Όποια σατανική σύμπτωση!
Αγγλικό, ιταλικό και ελληνικό στρα-
τό είχε "ζήτησει" ο Γκεοργκιέφσκο α-
πό τις αρχές μαρτίου (περισσότε-
ρα στο R.E.D. νο 10 που κυκλοφο-
ρει)... Αλλά επίσης άγγλοι, ιταλοί
και έλληνες ήταν εκείνοι που έ-
στησαν το κόλπο "υπερκοστολό-
γησης" των σερβικών τηλεπικου-
σιών, σε συνενόηση με τον Μι-
λόσεβιτς, επιτρέποντάς του μετα-
ξύ άλλων να χρηματοδοτήσει κα-
λύτερα την εκκαθάριση του Κοσό-
βου.

Όποια σύμπτωση!
Και το βουλγαρικό "εθνικό συμ-
φέρον" στην περιοχή; Θα κάτσει με
δεμένα χέρια; Θα κάτσει όμηρος
και κομπάρσος; Τι διαπραγματεύ-
σεις γίνονται, ή θα γίνουν, στην α-
νατολική μεριά της Βαλκανικής;

Και οι "ουγγρικές μειονότητες";
Στη Μιτρόβιτσα εν τω μεταξύ οι
"διαιτητές είδαν και αποείδαν" και
κτίζουν τείχος. Στο πλάι του ποτα-
μού που περνάει απ' την πόλη. Ανά-
μεσα στις "δύο κοινότητες"....

Χωρίζοντας την πόλη γίνεται το
πρώτο επίσημο, διεθνές βήμα να
χωριστεί η περιοχή....

σημειώσεις για έναν αιώνα

ΕΙΚΟΝΟΛΑΤΡΕΙΑ;

Η σκέψη / μοντάζ είναι ένας καινούργιος τρόπος. Δεν έγινε κάποια α-
πότομη αλλαγή. Αλλά μάλλον μια αργή μετάβαση, με ιδιαίτερη πυκνό-
τητα τις 2 ή 3 τελευταίες δεκαετίες. Την σκέψη / μοντάζ θα την προσ-
διορίζαμε διαφορετικά σαν εν-είκονο σκέπτεσθαι - αντί για έν-λογο. Η ει-
κόνα - και όχι η λέξις - είναι το κεντρικό συντακτικό της στοιχείο - και η
διαφορά, ανάμεσά τους, δεν είναι τυπική. Η εικόνα, σαν βασικό δεδομένο
της σύνταξης του σκέπτεσθαι, παρ' ότι κυρίαρχη, "υποκειμενοποιείται"
ακόμα με αργούς ρυθμούς. Δεν ξέρουμε την ταπεινή, καθημερινή της
"ποίηση" - δεν έχει γίνει ακόμα, για να το πούμε έτσι, παραβατική πράξις
των υποκειμένων. Είναι μάλλον συντεταγμένη της αδράνειάς τους.

Δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία των πολιτισμών που μπορούμε
να μιλήσουμε για *εικονολατρεία*. Η διάφορα, ως προς την επιρροή που
μπορεί να ασκήσει το εικονοπατικό τελετουργικό πάνω στην κοινωνική
σκέψη, έγκειται [νομιζουμε] στο βαθμό που οι εικόνες μπορούν να
"παρακοινοποιήσουν", να υπαγάγουν, να "εκφράσουν" ή να δεσμεύσουν
τον κοινωνικό χρόνο στο σύνολό του, κι όχι μόνο εξαιρετικές του στιγ-
μές. Από τότε που η εικόνα έγινε *ρεαλιστική* βρίσκεται σε έναν διαρκή
και πλούσιο διάλογο με την πραγματικότητα. Από τότε που έγινε και κι-
νούμενη - και αφότου η χρήση της κινούμενης εικόνας γενικεύτηκε,
μέσω της τηλεόρασης - τόσο το εικονίζει όσο και το εικονί-
ζεσθαι εγκαταστάθηκαν για τα καλά στον καπιταλιστικό κό-
σμο. Με τον καιρό η "μαγεία των εικόνων" μπόρεσε να απαλ-
ιοτριώσει (ή/και να ρυθμίσει) πρώτα επιμέρους κι ύστερα γε-
νικότερες διάρκειες των κοινωνικών σχέσεων. Επιπλέον μπό-
ρεσε να τις επιταχύνει.

Η σκέψη / μοντάζ είναι λοιπόν εικονοπατική, αλλά με έ-
ναν ιστορικά πρωτότυπο τρόπο. Δεν είναι απλά η σκέψη της
κατάφασης στο εικονίζει και το εικονίζεσθαι - και πολύ λιγότερο
είναι η σκέψη της αναγνώρισης ενός διαχωρισμένου *ιερού* το
οποίο αναπαρίσταται, ή απαγορεύεται να αναπαρισταθεί. Εί-
ναι η σκέψη της *μηχανικής των εντύπων* εων: παρά-
θεση, συγκόλληση, υποκατάσταση, ρευστότητα, ανακλαστι-
κότητα, εναλλαγή, ακαριαία διαγραφή, αυτοί είναι μερικοί από
τους συντακτικούς της κανόνες.

Η ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΤΟΥ "ΕΙΝΑΙ" ΣΤΟΝ ΑΦΡΟ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

Ένα μεγάλο μέρος της γοντείας της κινούμενης εικόνας εί-
ναι πως αναφέρεται πράγματι σε μια ανθρώπινη εμπειρία. Είναι
η αναπαράσταση - σαν - σε - όνειρο. Η εποχή από
τον κινηματογράφο και μετά είναι μοναδική στην ιστορία της αν-
θρωπότητας απ' αυτήν την άποψη. Η αίσθηση (βασικά το ορα-
τό) και η ψευδαίσθηση μπορούν να έρθουν τόσο κοντά, να συ-
μπέσουν, με τόσο υλικούς όρους και μαζί τόσο μαγικό τρόπο,
ώστε δεν μπορούμε καν να φανταστούμε αν κάτι παρόμοιο έ-
γινε ποτέ αθάνατο, χωρίς χρήση παραισθητικών. Η *εν τω πω σ η*,
κυριολεκτικά μιλώντας, έχει δυο πλευρές: αυτήν της θέασης
(ή της ακράσεως) και εκείνη της εγγραφής, του "τυπώματος"
στη νόηση. Μ' αυτήν την έννοια η εντύπωση μπορεί να συνδέει,
περίπου αυτόματα, το ερέθισμα και την σκέψη γι' αυτό, εξαφανίζοντας
τα μεταξύ τους όρια. Και ενώ είναι πιθανό πως απο καταβολής μαγείας
η εντύπωση (και οι παραγωγοί της) είχε τελικά το ίδιο αποτέλεσμα, εί-

τα αιχμάλωτα κύτταρα

η αυτόματη σκέψη

...Η βιοτεχνολογία αποτελεί μια τεράστια βιομηχανία, της οποίας η
αγορά μόνο στην Ευρώπη υπολογίζεται να ξεπεράσει τα 100 δισ. δολ-
λάρια το έτος 2005. Ο αριθμός εκείνων που απασχολούνται στον το-
μέα αυτόν, μαζί με εκείνους των οποίων η εργασία θα εξαρτηθεί α-
πό τις εφαρμογές της βιοτεχνολογίας, μπορεί να φθάσει τα 3 εκα-
τομμύρια, με προοπτική και πρόκληση να πλησιάσει το αμερικάνικο
ρεκόρ (οκταπλάσιος αριθμός από τον ευρωπαϊκό).

Αυτή λοιπόν η απείρων δυνατοτήτων βιοτεχνολογία θα ήταν αδυ-
νατη χωρίς την έρευνα. Η έρευνα μπορεί να είναι ορισμένες φορές
αμφιλεγόμενη, όπως στην περίπτωση των γενετικώς μεταλλαγμένων
προϊόντων, αλλά πολλοί είναι αυτοί που την αποδέχονται χωρίς πε-
ριορισμούς. Το να την αποδεχθούμε σημαίνει να μην υποκαρούμε
στους εκφοβισμούς - να θέτουμε σε εφαρμογή τα αποτελέσματα των
ερευνών που διεξάγονται παγκοσμίως - να εκμεταλλευόμαστε τα ε-
μπορικά οφέλη στριγγίζοντας τους επιχειρηματίες που χρησιμοποιούν
νέες τεχνολογίες.

Η βιοτεχνολογία, όπως η υπόλοιπη οικονομία της γνώσης, είναι α-
ναμφισβήτητη παγκόσμια. Η ευρωπαϊκή βιοτεχνολογία θα μπόρεσει
να ανταγωνιστεί την αμερικανική μόνον αν μπόρεσει να λειτουργήσει
μέσα σε μια πραγματικά ενιαία αγορά. Κι αν θέλουμε ν' αναπτυχθεί αυ-
τή η επιστήμη, οι πολίτες πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη στα μέτρα
που λαμβάνονται για τη δική τους προστασία - πρέπει να είναι σίγου-
ροι για το ότι τα πιθανά οφέλη θα ξεπερνούν κατά πολύ τους κινδύ-
νους.

Ποιοί είμαστε εμείς που θα μπορούσαμε να αμφισβητήσουμε την
ακρίβεια αυτής της διακηρύξης; Ποιοί είμαστε εμείς που θα μπο-
ρούσαμε να αμφισβητήσουμε την ιλαρότητα του κλεισίματός της; Δεν μι-
λάει όποιος όποιος. Είναι λόγια του πρωθυπουργού της Μεγάλης Βρετανίας
Τόνι Μπλερ, στα τέλη του 2000.

Τα μεγέθη είναι υπολογισμένα. Οι (εμπορικές) προσδοκίες υψηλότερες.
Το ιδεολογικό περίγραμμα στη θέση του: η απόλυτη υγεία. Το δόλωμα σκορ-
πισμένο. Ο στόχος ξεκάθαρος: ολική ποιότητα. Το πανηγύρι έχει αρχίσει.
Ένα ερώτημα μόνο: είμαστε επιδεικτικοί αυτής της προόδου; Κάτω από
ποιούς όρους;

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΑΚΟΜΑ

Ξεκαθαρίσαμε από την αρχή πως στο κέντρο της βιοτεχνολογικής προ-
όδου ο φάρος που φωτίζει ως την άκρη τα επιτεύγματά της και προσανα-
τολίζει τις έρευνες είναι ένα θεώρημα. Αυτό του γονιδιακού πλούτου. Και
συνακόλουθα το άλλο του μισό. Αυτό της γονιδιακής φτώχειας.

Στη βάση αυτής της πεποίθησης ο κόσμος ξεαναχωρίζεται στα δύο. Ένα
άρωμα αθανασίας πλανιέται πάνω από την μισή ατμόσφαιρα. Τα σύνορα εί-

αποδιάρθρωση

πληροφοριών

ΙΟΥΛΙΟΣ 2001

Πόσο λάθος κάναμε όμως; Και ε-
πειδή τα λάθη μας είναι αδιάφορα
για την ιστορία: πόσο "αδύναμα" εί-
ναι αυτά που ως τώρα αντιπροσώ-
πευε ο Μιλόσεβιτς;

Η αστυνομική και όχι πολιτική
"παράδοση" του θυμίζει μια άλλη,
τυπικά όμοια, ιστορία: εκείνη της
"παράδοσης" του Οτσαλάν. Και πα-
ρά το ανόμοιο των περιπτώσεων
(σε τελευταία ανάλυση ο Οτσαλάν
δεν ήταν ποτέ επίσημα αναγνωρι-
σμένος ηγέτης κράτους) ίσως και
οι δυο να έχουν κοινές παραμέ-
τρους. Σχετικές με τοπικούς αλλά
και ευρύτερους συσχετισμούς δύ-
ναμης.

Ο Μιλόσεβιτς, συναρτημένος με
ένα "εθνικό πρόβλημα" (αυτό της
"σερβικής ολοκληρωσης") δεν μοι-
άζει να οδηγείται στη Χάγη επειδή
άλλαξαν οι εσωτερικοί συσχετισμοί
της "λύσης". Ούτε επειδή το "πρό-
βλημα λύθηκε". Το αντίθετο ακρι-
βώς συμβαίνει. Με τον τρόπο που
βρέθηκε από τη σερβία στην ολ-
λανδία, το "πρόβλημα μένει ανοι-
κτό". Και ξερνάει την διεθνικότητά
του. Τα "όρια" του σερβικού κρά-
τους είναι ρευστά πάνω στο χάρτη
- τώρα "αποδεικνύονται" ρευστά
και ως προς τις νομικές αρμοδιό-
τητές τους.

Η συμμαχία του Μιλόσεβιτς με
τους άγγλους, τους αμερικάνους,
και πιθανότατα τους γάλλους ηγε-
μόνες (πέραν φυσικά των ελλήνων)
δεν ήταν "του άερα". Είμαστε από-
λυτα βέβαιοι πως υπήρξαν, ακόμα
και ως το 1999, ρητές δεσμεύσεις
εκατέρωθεν και μυστικές συμφω-
νίες. Τί θα συμβεί λοιπόν αν δικα-
ζόμενος ο Μιλόσεβιτς αποκαλύψει
μαγνητοφωνήσεις ή και βιντεο-
σκοπήσεις των "ιδιαιτέρων" συνο-
μιλιών που είχε κατά καιρούς, στη
δεκαετία του '90, με εξέχοντα πο-
λιτικά πρόσωπα της δύσης; Τί θα
γίνει αν αμυνόμενος τεκμηριώσει
πως είχε την συγκατάθεση πολλών
και διάφορων "ανθρωπιστών" στο
να κάνει όσα έκανε; Τί θα γίνει αν α-
ποκαλύψει την γενναία οικονομική
ενίσχυση του στο κόμμα των συ-
ντηρητικών στην αγγλία (και πιθα-
νώς και άλλων κομμάτων); Τί θα γί-
νει αν καλέσει σαν "μάρτυρες υπε-
ράσπισης" τον (μεσολαβητή στη
βοσνία) λόρδο Κάρριγκτον ή τον
"μάγο" της αμερικάνικης διπλωμα-
τίας Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ;

του. Και πολλούς τρόπους να δια-
πραγματεύεται, ακόμα.

Πίσω λοιπόν στα δυτικά βαλκά-
νια. Τώρα που η γεωπολιτική πρό-
σοδος της (ασαφούς) σερβικής ε-
πικράτειας πληρώνεται ανοικτά με
την μορφή "οικονομικής βοήθειας
για την ανάπτυξη" θα έπρεπε μή-
πως η "παραγωγή αστάθειας" να
σταματήσει; Ή θα έπρεπε να γίνει
και με άλλον τρόπο;

Φαίνεται πως ισχύει το δεύτερο.
Αν υπήρχε περίπτωση να λειτουρ-
γήσουν "ομαλά" κάποιοι θεσμοί του
σερβικού κράτους σε βάρος του
Μιλόσεβιτς, αυτό θα σήμαινε πως
έχει κατακτηθεί μια ορισμένη συ-
νοχή αστικού τύπου. Γιατί όμως να
συμβεί κάτι τέτοιο; Μήπως, άλλω-
στε, η σερβική "μεταπολίτευση" εί-
χε κάποια τυπική θεσμική λογική;
Όχι: ο ίδιος ο Μιλόσεβιτς, αν και
έκπληκτος, έμενε κανονικότατα για
μήνες στο προεδρικό μέγαρο...

Γιατί λοιπόν να δεχτούμε το α-
πλοϊκό γουέστερν "τον έδωσαν για
τα λεφτά" και να μην σκεφτούμε
πως το σερβικό καθεστώς, που εί-
ναι απόλυτο και απaráλλαχτο δη-
μιουργήμα του, συνεχίζει να που-
λάει αστάθεια έναντι μιας ορισμέ-
νης αμοιβής; Γιατί να μην δεχτού-
με πως ο ίδιος ο Μιλόσεβιτς παρα-
μένει το σύμβολο αυτής της στρα-
τηγικής συναλλαγής, τώρα όμως
σαν "πολιτικός αιχμάλωτος";

Ίσως επειδή είναι δύσκολο να θε-
ωρήσουμε πως συναινέσε στην
προσαγωγή του. Ας μην ξεχνάμε
πάντως πως τα ισχυρά καθεστώτα,
σαν αυτό που υπηρέτησε, τα κατα-
φέρνουν και χωρίς τους δημιουργο-
ύς τους.

ΚΚΕ - ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΣΕΡΒΙΑΣ
Αμοιβαία συνείδηση για τα κοινά
Τούτην απόφαση μεταξύ του ΚΚΕ και του Σοσιαλιστικού
Κόμματος Σερβίας για το αίσιο που προέκυψε στην από-
φασή στο Βελίνα, διαπιστώνουμε αμέσως μετά τη συνάντηση
των επικεφαλής των δύο κομμάτων κ. Αλέκος Παπαδόπουλος
και κ. Σλ. Μιλόσεβιτς. Σε ανακοινωθέν μετά τη συνάντηση
αναφέρεται ότι ο ελληνικός και ο σερβικός λαός συνδέο-
νται με κερή και ιστορική φιλία, με αμοιβαία συνείδηση
για το κοινό συμφέρον, καθώς και βαθιά κατανόηση ε-
ξέλιξη στην αγορά της εμπειρίας στη μάχη για την προο-
πτικότητα των εθνικών συμφερόντων.

Το χρηματικό αντάλλαγμα (η οι-
κονομική βοήθεια...) δεν είναι για
το κεφάλι του Μιλόσεβιτς. Αν αυ-
τό ήταν το θέμα, τότε μια μυστή-
ρια σφαίρα (σαν εκείνη, για παρά-
δειγμα, που φύτεψε "κάποιος" πρό-
σφατα στο κεφάλι του γαλλόφιλου
δικτάτορα του κογκό Καμπίλα) θα

σημειώσεις για έναν αιώνα

να μάλλον αμφίβολο (με τις γνώσεις τουλάχιστον που έχουμε εμείς εδώ) αν ποτέ είχε τέτοια υλικότητα. Ωστε η ταυτότητα ερεθίσματος και σκέψης να είναι όχι απλά πειστική, αλλά προφανέστατη.

Στο εντυπωσιασμό η απόσταση ανάμεσα σε ό,τι έχει ιστορικά εννοηθεί σαν "υποκείμενο" και σε ό,τι έχει νοηθεί σαν "αντικείμενο" γίνεται ελάχιστη. Προφητικά οι σουρρεαλιστές ευλόγησαν την γοητεία αυτής της έθξης, που την είδαν να κατορθώνεται στο όνειρο. Του λοιπού, κάθε εγχείρημα εντύπωσης θα έπρεπε να τείνει στο ονειρικό. Εύστοχα όμως επίσης, και αρκετά έγκαιρα (δες σημείωση #Δ1 η αναμενόμενη υπ' αυτές τις συνθήκες συμπεριφορά είχε ονομαστεί *υπνοβασία*). Αυτός ο χαρακτηρισμός εν τούτοις αποτελεί διαπίστωση "ξύπνιου". Από την δική της μεριά η υπνοβασία είναι η ενεργητική καταβύθιση στο απόλυτο *είναι* του κόσμου, όπως αυτό "βιώνεται" στα όνειρα. Όλοι οι ειδικοί της μαζικής προπαγάνδας το ξέρουν, πως το ανώτερο σημείο της επιτυχίας τους είναι να κάνουν τον κόσμο να υπνοβατεί....

Το *είναι* σαν θεμελιώδης, αποκλειστική, κυρίαρχη σχέση με τον κόσμο έχει μαστορευτεί όχι για χρήση των κοιμισμένων αλλά των ξυπνητών. Έχει υπάρξει το φιλοσοφικό, πολιτικό, νομικό, ψυχολογικό και συναισθηματικό όπλο οποιασδήποτε κυριαρχίας. Όταν ο δεσμός ανάμεσα σε υποκείμενα και αντικείμενα περιορίζεται στην αναγνώριση και αποδοχή ταυτοτήτων, "αυτού - που - είναι", παράγεται το θεμελιώδες σχίσμα ανάμεσα στην *ουσία* των πραγμάτων και των σχέσεων (ουσία: η όντως ιδιότητα..) και στην *εξουσία* (εκτός του όντος) που συνιστά την ρύθμιση της γεωμετρίας των *είναι*. Εξουσία είναι ο θεός, οι εκπρόσωποί του, κλπ....

Η δικτατορία αυτή επιχειρήθηκε πάμπολλες μορφές στην ανθρώπινη ιστορία, με διάφορους τρόπους, και θα επιχειρείται πάντα. Ο θρησκευτικό - φιλοσοφικός ιδεαλισμός όμως βρισκόταν συχνά ενώπιον μιας εγγενούς αδυναμίας. Χρησιμοποιούσε επιχειρήματα υπέρ του *είναι*, αν και όχι δημόσια. Έβαζε έτσι από την πίσω πόρτα εκείνο που θεωρούσε αδύνατο από την μπροστινή: τον λόγο ότι σαν υπερβατική δραστηριότητα του "θείου" αλλά σαν ταπεινή ανθρώπινη δυνατότητα. Μ' αυτήν την έννοια μερικά απ' τα μέσα του φιλοσοφικού - θρησκευτικού ιδεαλισμού πρόδιναν τον σκοπό του: οι αιρετικοί κάθε είδους ξεπηδούσαν και από τον σκληρό πυρήνα διανοούμενων, για να αμφισβητήσουν την α ή την β *εντύπωση*.

Οι εντυπώσεις, αντίθετα, που έχουν παραχθεί ιστορικά τον 20ο αιώνα, διεκδικούν μια διαφορετική διεισδυτικότητα. Δεν προέρχονται από έλληνα επιχειρήματα - αλλά από την συνημιόληση εικόνων. Αυτό που ποτέ πριν δεν ήταν τεχνικά εφικτό, η *διάρκεια* και η *αναπαραγωγιμότητα* των εικόνων είναι τώρα. Κι εκεί που χρειαζόταν η ανανέωση ορισμένων επιχειρημάτων για την συντήρηση της ισχύος της τάδε ή της δείνα εντύπωσης, τώρα δεν χρειάζεται. Οι εντυπώσεις είναι παντού, η σύγκυση υποκειμένων και αντικειμένων είναι εφικτή παντού, το όνειρο και η υπνοβασία είναι πραγματικά. Περισσότερο πραγματική αποδεικνύεται η περιστροφή γύρω από το *είναι*: το *είναι* των πραγμάτων (εμπόρευμα), το *είναι* των σχέσεων (αγορά, ατομικός ανταγωνισμός κλπ), το *είναι* του κόσμου (συσώρευση, κέρδος, κλπ).

τα αιχμάλωτα κύτταρα

να διαγώνια: θα χωρίσουν πληθυσμούς, συλλογικές "γονδιακές περιουσίες", θα χωρίσουν επίσης και τα μεμονωμένα άτομα. Θα διαπεράσουν μονοκοντυλιά το ανθρώπινο είδος και κάθε άλλο. Ένα γονδιακός βορράς και ένας αντίστοιχος νότος βρίσκονται κιόλας υπό διαμόρφωση, όχι μόνο στο σχήμα της χήνης γεωγραφίας, αλλά και στις ιδιωτικές "σφαίρες".

Κι όλα τα παλιά (!) ή ελαφρά κουκουλωμένα αξιώματα, της ανωτερότητας (και της κατωτερότητας), της εξυπνάδας (και της ανοησίας), της υγείας (και της αρρώστιας), της ομορφιάς (και της ασχήμιας) ξαναγράφονται με έναν και τον αυτό τρόπο. Αναδιατάσσονται ελκόμενα από τον μαγνητισμό του γενετικού βορρά. Η πόλωση, και μόνο η πόλωση, ανάμεσα σε γονδιακό πλούτο και γονδιακή ανεπάρκεια μπορεί να δημιουργήσει τα κέρδη που ονειρεύονται τόσο πολλοί. Πιο σωστά: την πόλωση αυτή θα την οργανώσουν (την οργανώνουν κιόλας), θα την συντηρήσουν, θα την μεγαλώσουν τόσο όσο χρειάζεται να διασφαλιστούν οι ροές προσταγών, προτύπων, κανονισμών, επεμβάσεων, δοξασιών, ρυθμίσεων, εκπτώσεων.

Πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε. Δεν πρόκειται απλά για ένα τεχνολογικό θαύμα. Ούτε για τα συμφέροντα ενός ή δύο κλάδων του καπιταλισμού. Πρόκειται για γενικό υπόδειγμα "ανάπτυξης". Δεν ζήσαμε κάτι ανάλογο ως τώρα. Ούτε οι προηγούμενοι. Ούτε οι πιο προηγούμενοι.

Αυτό που μας ζητιέται, για να πάρουμε μέρος στο πανηγύρι με την αξία μας, είναι κατ' αρχήν να χυαλίσουμε όλες τις παλιές ιεραρχίες, όλες τις συσσωρευμένες προκαταλήψεις. Κι ύστερα με μια επιδέξια αλλά ειλικρινή προσήλωση να τις ακουμπήσουμε πάνω στα κύτταρά μας. Να γίνουμε χιλιστό το χιλιστό ο χάρτης των πιθανών διορθώσεών μας. Τα υπόλοιπα, τους θριάμβους και τα θυσιαστήρια, θα τα αναλάβει η επιστήμη. Άλλωστε αυτοί οι μικροσκοπικοί ειλώτες, οι κυτταρικοί εντολοδόχοι, είναι αληθινά παραγωγικοί. Τυφλοί απέναντι στις μελαγχολίες, τις ανησυχίες και τις ενστάσεις μας, φτιάχνουν κάθε χίμαιρα που μπορούν.

Αν δεν δεχτούμε θα αποκλειστούμε. Ο αποκλεισμός σημαίνει θάνατο - είναι το ίδιο σαν τις αιρέσεις που αρνούνται μεταγίσεις αίματος. Μπορούμε λοιπόν να αρνηθούμε οτιδήποτε ουσιαστικά;

Στο χείλος αυτής της ερώτησης αιωρούνται δυο διαφορετικά θέματα. Πρώτον: υπάρχει περίπτωση οι βιοτεχνολόγοι να έχουν "δίκιο"; Είπαμε ήδη εξ αρχής πως ό,τι υποστηρίζουν πως κατέχουν, σαν γνώση του ανθρώπινου dna, αφορά μόλις το 3% της διπλής έλικας. Και πως το υπόλοιπο το θεω-

ρούν "άχρηστο". Δεν θα προκύψουν τερατώδη λάθη στη διάρκεια του καλασμού τους; Θα προκύψουν - πάντα προέκυπταν εξάλλου. Συνεπώς οι βιοτεχνολόγοι έχουν το ίδιο "δίκιο" όσο και οι φυσικοί, που υποστηρίζουν πως υπάρχει μια "δύναμη" που έλκει τα σώματα προς την επιφάνεια της γης. Κανείς δεν ξέρι τίποτα της προκοπής για δαύτην, αλλά παρόλα αυτά φαίνεται σα "να έχουν δίκιο".

Το δεύτερο είναι σημαντικότερο: υπάρχει πλευρά της ζωής που να μην μπορεί να "βιοτεχνολογικοποιηθεί";

Η ΑΡΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ

Η περιθωριακά(!) δημοφιλής απάντηση θα ήταν πως ναι, υπάρχει ένα "νόημα της ζωής" που δεν μπορούν να το αγγίξουν οι βιοτεχνολόγοι. Οι θρησκείες και κάθε είδους μεταφυσική θα κρατήσουν ένα τέτοιο κομμάτι της ζωής, για λογαριασμό τους, όπως έκαναν και μετά τον Γαλιλαίο.

Εμείς, αδιόρθωτοι υλιστές, θα σας απαγορεύσουμε. Κρίνουμε πως δεν υπάρχει καμμία "θετική" (με τα κριτήρια του συστήματος) εκδήλωση ζωής που να μην μπορεί να υπαχθεί σε μια ιδεολογία - αυτό έχει γίνει κιόλας δεκάδες φορές. Που να μην μπορεί de facto, τώρα, να υπαχθεί στην βιοϊδεολογία της γενετικής. *Γιατί εκεί είναι η αρχή και το τέλος, στην ιδεολογία των βιοτεχνολογικών, κι όχι στα επιμέρους κατορθώματά τους.*

Κοντοπρόθεσμα μοιάζει λογικό να υποστηρίξει κανείς πως δεν είναι τα πάντα γενετικά προκαθορισμένα. Ένα σεβαστό αριθμητικά τμήμα των γενετιστών είναι διατεθειμένο να δεχθεί την σημασία και του "περιβάλλοντος" στη διαμόρφωση των ανθρώπινων συμπεριφορών - αν και με την πονηρή υποσημείωση πως το περιβάλλον επενεργεί τελικά πάνω σε γενετικές δυνατότητες ή αδυναμίες.

Αλλά μακροπρόθεσμα είναι μάταιο να υποστηρίξουμε πως δεν υπάρχουν "γονίδια εξυπνάδας" ή "γονίδια εγκληματικότητας". Απλούστατα τέτοια "θα υπάρξουν"! Θα "φτιαχτούν". Προσαρμόζοντας τα κοινωνικά κριτήρια της "εξυπνάδας" και της "εγκληματικότητας" στο ρεπερτόριο της γενετικής. "Πείθοντας" εκείνους που έχουν συμφέρον να "πιστεύουν" πως υπάρχουν. Ας μην ξεχνάμε πως και η ψυχή ήταν μια κατασκευή, μια θεωρία, που είναι πιστευτή. Ας μην ξεχνάμε πως και η "ψυχολογία" είναι μια φάρσα που έχει καθιερωθεί. Με τους ίδιους ακριβούς τρόπους: κάθε φορά τα περιεχόμενα των αναγνωρισμένων από το σύστημα αξιών τροποποιούνται.

Αυτό που θα μπορούσε να είναι ζήτημα κρίσιμο για εμάς δεν είναι η προ-

τα αιχμάλωτα κύτταρα

η αυτόματη σκέψη

ΓΛΟΥΠ;

Η σκέψη / κολληάζ αναδύεται έτσι σαν μια δέσμη χειρισμών των εντυπώσεων - που πλούσιες σε συναισθηματικό αυτοματισμό είναι ήδη αρκετές για να αποτελούν, με πειστικό τρόπο, την πραγματικότητα. Η σκέψη / κολληάζ υπάρχει σε ότι λέγεται "ειδήσεις", σαν αναδιάρθρωση του *ειδέναι*. Η σκέψη / κολληάζ υπάρχει σ' αυτό που λέγεται διαφήμιση, σαν αναδιάρθρωση του να διαδίδεις φήμες. Υπάρχει σ' αυτό που λέγεται μόδα, σαν απόκρυψη της τυποποίησης. Υπάρχει στην εκπαίδευση σαν αναδιάρθρωση της κρίσης (ναι/όχι) και της απομνημόνευσης: ενόσω τόσο η μνήμη όσο και η διαίτη "σωστό / λάθος" έχουν εισαχθεί σαν λειτουργίες μηχανής.

Αλλά οι ειδήσεις, η διαφήμιση, η μόδα, η εκπαίδευση, και πολλή ακόμα, θα έπρεπε να αναγνωρίζονται σαν σχέσεις, με ό,τι συνεπάγεται αυτό. Συνεπάγεται κυρίως κόπο: οπότε η σκέψη / μοντάζ παραγνώνει τις σχέσεις για να αναγνωρίσει ουσίες, πραγματοποιήσεις. Δεν θέλει να πάσχει από αβειαιότητες: τις υπερκαθορίζει σαν κενό (νοήματος) ανάμεσα σε αντικειμενικότητες, πρόχειρα στημένες αν χρειαστεί, ενεργώντας για λογαριασμό παραλλήλων του "αυτό είναι".

Ένα ελάχιστο και ασταείο παράδειγμα: το "ντόιινγκ". Πρόκειται για την ποθύ γνωστή "ηχητική εικόνα" που σχετίζεται με κάποιες περιπτώσεις κτυπήματος - κατ' αρχήν αντικειμένου με αντικείμενο. Υποτίθεται πως αναπαριστά έναν μεταλλικό ήχο κρούσης.

Είναι ποητιστικό κατόρθωμα το γεγονός πως μπόρεσε να "γραφτεί" και να "διαβαστεί" ένας τέτοιος ήχος, μ' αυτόν τον τρόπο. Το οφείλουμε στα κόμικς. Αλλά το "ντόιινγκ" είναι μια ηχητική εικόνα, μια αναπαράσταση, αποσπασμένη από την γενεαλογική της σχέση. Δεν αφορά συγκεκριμένη κρούση. Αναπαριστά γενικά και αφηρημένα κρούσεις, συνήθως πάνω ή μέσα σε κεφάλια. Στην δεύτερη περίπτωση είναι η κρούση μιας σκέψης, που σαν ελατήριο εκσφενδονίζεται μέσα στο κρανίο. Εν' ολίγοις το "ντόιινγκ" είναι έκφραση μιας σκέψης δεύτερου βαθμού σχετικά με την έκπληξη ή την σκέψη την ίδια: την σκέψη σαν μηχανική.

Αλλά το "ντόιινγκ" είναι επίσης παραφθορά του doing. Ηχητική έκπτωση ενός ρηματικού τύπου των αγγλικών. Αρα είναι "εικονοποίηση" μιας ενέργειας.

Το "ντόιινγκ" μπορεί να έγινε αξιοπότερο: αλλά η σκέψη που λέει "ντόιινγκ", έστω προοπτικά, δεν είναι η σκέψη που λέει "doing". Διακρίνει κανείς τον αυτοματισμό που δηλώνει παρών στην πρώτη περίπτωση. Μια ορισμένη οικονομία επίσης: το "ντόιινγκ" είναι η κρούση σαν ο απόηχός της, η *εντύπωση της κρούσης* και όχι η συγκεκριμένη πράξη ενός συγκεκριμένου κτυπήματος. Η αυτόματη σκέψη μπορεί να μοιράρει στο "λόγο" της αυτήν την εντύπωση την κατάλληλη στιγμή: μπορεί επίσης μ' αυτόν τον τρόπο να "μεταδώσει κάποιο μήνυμα". Δεν μπορεί όμως να αναλύσει το "ντόιινγκ" - και δεν θέλει. Το "ντόιινγκ" είναι αρκετό.

Το παράδειγμα είναι μικρό, ασήμαντο, και καλό θα ήταν να το δεί κανείς σαν μικρής σημασίας γενικά. Η αυτόματη σκέψη, η σκέψη / μοντάζ, δεν είναι τα επιφωνήματα των κόμικς. Είναι, μέσω της μηχανικής των

σημειώσεις για έναν αιώνα

#0

εντυπώσεων, η "υπέρβαση" των ρημάτων και των χρόνων τους. Είναι η μηχανική των παθών ή/και των ενεργειών υπό το πρίσμα της συναρμοσμένης τους ή και της ανταθροκτικότητας τους. Και είναι πάμπολλες οι ευκαιρίες να την αναγνωρίσουμε. (Για να γίνει αυτό με συνεκτικό τρόπο θα πρέπει να δοκιμάσουμε στο μέλλον μια πιο εκτεταμένη ανάλυση).

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ξεκινήσαμε αυτήν την αναφορά με την υπενθύμιση της ρήσης του McLuhan, πως το "μέσο είναι το μήνυμα". Της άποψής του επίσης πως από την στιγμή που κάποιο "μέσο" γίνεται "κοινωνικός δεσμός" (σημείο άρθρωσης των σχέσεων δηλαδή) παράγει, κατα κάποιο τρόπο, έναν ορισμένο πολιτισμό.

Εκείνο που δεν ήθελε - ή δεν ήξερε - να αντιληφθεί ο McLuhan και οι ποθυρήτριμοι οπαδοί του, είναι πως καμιά αυτοκρατορική διαπίστωση δεν είναι ισχυρή, απλά και μόνο επειδή αναφέρεται στον εαυτό της. Το σλόγκαν του ήταν πράγματι αυτοκρατορικό, και μικρή απόσταση έχει από εκείνη την διάσημη διακήρυξη "το κράτος είμαι εγώ", λίγο πριν μια ριζική ανατροπή...

Αυτό δεν σημαίνει πως επικείται η επανάσταση. Σημαίνει πως ο αυτοματισμός του εμπορεύματος και ο αυτόματος στοχασμός που του αναλογεί, είναι μονάχα μια ιστορική περίοδος. Και όχι η αιωνιότητα.

Από την προλεταριακή σκοπιά, και μόνο απ' αυτήν, τόσο τα "μέσα" όσο και τα "μηνύματα" είναι σχέσεις. Που έχουν υφανθεί στον καμβά της κυριαρχίας και της υποτέλειας. Είναι γεγονός πως η τυρρανική λειτουργία των εντυπώσεων στρέφεται κυρίως (αλλά όχι μόνο) εναντίον της προλεταριακής συνειδήσεως. Είναι γεγονός πως η αυτόματη σκέψη προορίζεται να "μπλοκάρει" την προλεταριακή πρώτα και κύρια αρνητικότητα. Αλλά είναι επίσης γεγονός πως κάτι παρόμοιο δεν γίνεται πρώτη φορά στην ιστορία.

Θα μας θυμίσει φυσικά κάποιος ότι παραδεχτήκαμε νωρίτερα την τεχνική ανωτερότητα αυτής της φοράς. Αυτό είν' αλήθεια. Όπως αλήθεια είναι όμως και κάτι άλλο: το προλεταριάτο, στις μητροπόλεις, κατέχει ήδη την δυνατότητα του λόγου.

Εκείνο που πρέπει να γίνει, πρόχειρα ειπωμένο, είναι να ξαναδιαρρήξει το ρήμα (δηλαδή: οι ενέργειες και τα πάθη) το "αυτό είναι" του διανοητικού και συναισθηματικού καθεστώτος. Θα χρειαστεί καιρός κάτι τέτοιο: Σίγουρα.

Αλλά θα γίνει. Για να θυμηθούμε τον Καγιά:

Η πραγματική οικειοποίηση των λέξεων που εργάζονται δεν μπορεί να γίνει εφικτή έξω από την ιδιοποίηση της ίδιας της εργασίας. Η νίκη της απελευθερωμένης δημιουργικής δραστηριότητας θα φέρει τη νίκη της επιτέλους απελευθερωμένης αυθεντικής επικοινωνίας....

τέλος

Υστερόγραφο: Αναγνωρίζουμε - εκ των υστέρων - πως η σειριακή έκθεση των θεμάτων που πιάσαμε δεν ήταν η πιο προσιτή στην ανάγνωση. Συγγνώμη αν σας κουράσαμε. Υπάρχει μια πιθανότητα οι "σημειώσεις για έναν αιώνα" (αφού ξαναγραφτούν ώστε να μην υπάρχουν επαναλήψεις) να εκδοθούν με την μορφή ενιαίων κειμένων, σε μια μπροσούρα. Αλλά αυτό είναι πιθανότητα και όχι δεσμευση. Θα εξαρτηθεί από το αν υπάρχει πραγματικό ενδιαφέρον για κάτι τέτοιο.

η αυτόματη σκέψη

τα αιχμάλωτα κύτταρα

έλευση της εξυπνάδας, αλλά η εξυπνάδα σαν "αξία". Δεν είναι η καταγωγή της εγκληματικότητας, αλλά η χρήση της. Ακόμα πιο γενικά: το ζήτημα είναι πως μπορούμε να σταθούμε έξω από την πολιτική οικονομία του κεφάλαιου, τόσο την παλιά όσο και την καινούργια. Την, ας την πούμε έτσι, βιοπολιτική οικονομία του κεφάλαιου.

Πατί η ζωή είναι πράγματι κάτι "περίεργο" στον προφανώς ομογενοποιημένο (ή ομογενοποιησιμο) ορίζοντα των "αξιών" και των "νοημάτων" της. Ουσιαστικά η ζωή είναι ανεξήγητη σαν τέτοια. Σίγουρα δεν είναι συμμετρική ούτε με τις αξίες ούτε με τα νοήματα, παρότι στο όνομά της ακριβώς δημιουργείται όλα τα σχετικά θεωρήματα. Δεν συμπίπτει με σιδηρή αναγνωριστεί σαν "θετικό", γιατί συμβαίνει ζώντας να υπάρχουν συχνά κάποιοι με τη διάθεση να ανατρέψουν αυτό ακριβώς το θετικό. Η αρνητικότητα είναι επίσης μια θεμελιωδώς "ζωϊκή πράξη", πράξη των ζωντανών δηλαδή. Και επειδή είναι τέτοια "παράγονται" και αναπαράγονται οι όποιες "θετικότητες". Εναντίον της.

Συνεπώς, ενώ η βιοτεχνολογία θα καταπιαστεί να ξαναμοντάρει και να ξαναμοιράσει τις "θετικές αξίες", με όρους κυττάρων, γονιδίων και πρωτεϊνών τώρα, θα το κάνει προσπαθώντας να ακυρώσει ότι αξιακά κρίνεται "αρνητικό" για το σύστημα. Σήμερα ή αύριο. Και εδώ δεν πρόκειται για το 97% του ανθρωπίνου dna. Αλλά για κάτι πολύ πιο χειροπιαστό, καθημερινό. Για παράδειγμα: δεν αναγνωρίζουμε τις θεμελιώδεις παρενθέσεις της συστημικής ρητορείας, την εξυπνάδα και την εγκληματικότητα - όχι απλά ως προς την "προέλευση" τους αλλά πιο πέρα: ως προς τις εκφάνσεις τους. Έτσι, απλά.

Δεν είναι η άρνηση μια περίεργη, μεταφυσική ή ταλαντούχα δυνατότητα της ζωής. Αλλά μέρος της ζωής της ίδιας, στην κυριολεκτική της "ζωϊκότητα". Το ξέρουμε: έσχατη εκδηλώσή της είναι η αυτοκτονία. Που σημαίνει πως ακόμα κιαν το "προσαρμογή ή θάνατος" ήταν αυθεντικά "ζωϊκό" (φυσικά δεν είναι) και πάλι δεν διαλέγουν όλοι την "προσαρμογή"....

Οι βιοτεχνολόγοι θα το μάθουν όταν το γονίδιο x ή ψ δεν "εκτελέσει" την αποστολή που του ανατέθηκε - και θα μιλήσουν για αστοχία, για "λάθος". Εμείς, ζώντας τη ζωή, θα πρέπει να ξέρουμε πως κάθε "αστοχία" των ιδεολογών είναι κατ' αρχήν σωστή...

τέλος

ΔΟΥΛΕΥΩ ΓΙΑ ΝΑ ΤΡΩΩ, ΤΡΩΩ ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΩ, Η ΜΕ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΩ ΚΑΙ ΝΑ ΤΡΩΝΕ;

....Για να δούμε, λοιπόν, από κοντά, ποιοί είναι εν τέλει όλοι αυτοί οι πνευματικοί άνθρωποι που προάγουν τον πολιτισμό, που μας ανοίγουν τα μάτια, που ανοίγουν δρόμους για τη σκέψη, που μας παρέχουν τα μέσα για σκέψη. Ασφαλώς, όλοι δεν είναι ίδιοι. Ακόμα και αν τα λεφτά είναι ο κοινός τους σκοπός.

Από την μια υπάρχουν οι μεγάλοι "παραδοσιακοί" εκδοτικοί οίκοι, οι οποίοι πίσω από τις πρώτες μεταφράσεις "ρίζοσπαστικών" βιβλίων, "ανατρεπτικών" συγγραφέων, τις εισαγωγές μοναδικών φιλοσόφων, πίσω από τα 50, 100, 150, 1000 χρόνια συμβολής στην πνευματική ανάπτυξη του τόπου, φροντίζουν να μένουν στο σκοτάδι και κάποιες μελανές σελίδες: για παράδειγμα η σύναψη εμπορικών συμφωνιών της Εστίας με το καθεστώς της 4ης Αυγούστου (την δικτατορία του Μεταξά ντε...) ή την πλήρη παραχώρηση των τυπογραφιών του Ελευθερουδάκη στο ίδιο καθεστώς (Αχ και να μαθαίναμε τα ανταλλάγματα!)

Από την άλλη, τα σύγχρονα μεγαθήρια - κάτεργα, όπως Καστανιώτης - Χατζόπουλος (εκδόσεις Κάκτος) που πρόσφατα τους δεξιώθηκε ο πρωθυπουργός, ως τον πνευματικό κόσμο της χώρας: ο Πατάκης (συνώνυμο του Άουστεις εδώ και καιρό στο χώρο των βιβλιοπαλλήλων)· ο Λιβάνης (η πληροφορία πως τα βιβλία παλιότερα συσκευάζονταν σε κούτες από rappers δεν έχει ακόμα επιβεβαιωθεί) και άλλοι με ισολογισμούς πολλών εκατομμυρίων, με καινούργια υπο/υπερκαταστήματα σε όλη τη χώρα, με δεκάδες εργαζόμενους....

Και κάπου εκεί ανάμεσα η φάρα των πρώην αριστέρων αφεντικών, αυτών που μετά το ολόημερο τρέξιμο θα σε καλέσουν για ένα ποτό, ίσα για να σου εξηγήσουν ότι ο καπιταλισμός κέρδισε, οπότε ας αγωνιστούμε για το ανθρωπινό πρόσωπό του, πως "τότε ήταν καιρός για να πεθάνεις" αλλά φυσικά τώρα είναι καιρός για να δουλέψεις. Αυτών ντε, που ακόμα και αν κάποτε αρνήθηκαν τις "αξίες του παλιού κόσμου" τώρα τις καταπίνουν αμάσητες και φτύνουν γραμμάτια και επιταγές.

Α.... και ανάμεσά τους οι γνωστοί αεριτζήδες, που με χαρακτηριστική άνεση ανοιγοκλείνουν εκδοτικούς εικούς ροκανίζοντας επιχορηγήσεις και φοροαπαλλαγές (ο χώρος του βιβλίου δεν θα αποτελούσε εξαίρεση).

Όλες βέβαια αυτές οι αποχωρήσεις των αφεντικών μας, έρχονται να συναντηθούν σε ένα χρώμα, το μαύρο, που μέλλει να είναι και αυτό που θα χαρακτηρίσει την εργασιακή καθημερινότητα που μας επιφυλάσσουν. Η μαυρίλα των 147.000 δρχ του βασικού μισθού (μίλησε κανείς για όρια της φτώχειας;) που έχουν την τάση να είναι και μόνιμα. Οι απλήρωτες υπερωρίες με την ανταπόδοση ρεπό όταν το αφεντικό δεν έχει δουλειά, ή απλώς με την υπόσχεση της ανταπόδοσης. Τα ελαστικά ωράρια: σήμερα έτσι, αύριο αλλιώς, και από βδομάδα βλέπουμε. Το φόρτωμα στο μηχανάκι, το **απίστευτο** φόρτωμα στο μηχανάκι, που σε συνδυασμό με την πίεση και την γκρίνια αυξάνουν εκρηκτικά το ενδεχόμενο καταγραφής στις στατιστικές του ΕΚΑΒ. Τα αλήφρωτα ήμισά ένσημα - γιατί το μαγαζί δεν βγαίνει. Οι απολύσεις για ψύλλου ηήδημα ή στην υποψία συνδικαλιστικής δράσης, ή στον "εντοπισμό" διάθεσης ανυπακοής. Τα ατομικά καψόνια, οι προσβολές, η μετατροπή των υπαλλήλων σε κουβαλητές, παραγωγούς, barwomen, ταξτζήδες. Οι ατέλειωτες ώρες ορθοστασίας, η απαγόρευση του καφέ και του καπνίσματος, το χρονομέτρημα.... (πάντα σε πολιτισμένο και οικογενειακό περιβάλλον)...

εργάτες εργάτριες απ' τον χώρο του βιβλίου

Αποσπάσματα από προκήρυξη που μοιράστηκε σε 2500 αντίτυπα στην έκθεση βιβλίου στον Πειραιά.

να προκόψεις γυιέ μου

Τους πέντε λόγους που αποδεικνύουν πως ο Χριστός ήταν Έλληνας τους θυμόμαστε; Α) δούλεψε πρώτη φορά στα 30. Β) Έκανε τη δουλειά του πατέρα του. Γ) Έφυγε απ' το σπίτι του στα 33. Δ) Νόμιζε πως η μάνα του ήταν παρθένα. Ε) Κι αυτή τον είχε για θεό.

Έπεσαν μέσα εκείνοι που έφτιαξαν το ανέκδοτο. Η ελληνική οικογένεια κάνει θαύματα. Ένα απ' αυτά είναι οι βάσεις που δίνει στα νεώτερα μέλη της, για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Πιο σωστά: για την ηθική της εργασίας. Ένας συνδυασμός προτεσταντισμού και καιροσκοπισμού, και να: όποιος μιλήσει για ταξική συνείδηση θα πρέπει να αναμετρηθεί με το θηρίο. Τον μικροαστισμό.

Η μισή δουλειά γίνεται με την καλλιέργεια των φιλοδοξιών. Επειδή κάθε γόνος, αγόρι ή κορίτσι, (ακόμα όμως πιο πολύ τα αγόρια...) έχει προδιαγραφές ενός μικρού θεού, η οικογένεια θεωρεί χρέος της να τις αποκαλύψει.

Η εκπαίδευση είναι ο δρόμος. Πρέπει όμως και οι εκπαιδευτές να συμμερίζονται τον ενθουσιασμό κάθε γονιού για το καινάρι του. Μια φορά κι έναν καιρό αυτό γινόταν με διάφορα κάτω - από - το - τραπέζι δώρα και εκδουλεύ-

σεις προς τους δημόσιους λειτουργούς της εκπαίδευσης. Μετά όμως η χώρα προόδευσε. Το τραπέζι αναποδογύρισε, το λάδιμα έγινε παροχή υπηρεσιών (με την μορφή "ιδιαιτέρων"), κι έτσι ο χρηματισμός του εκπαιδευτή αφενός μεν έγινε ανεξάρτητος κλάδος της οικονομίας, αφεντέρου είναι σε γνώση του εκπαιδευμένου. Που το χρωσάται να έχει φιλοδοξίες. Με τόσα έξοδα;

Τί σημαίνει επιτυχία; Λεφτά, αγρά ή γρήγορα. Δηλαδή το γρηγορότερο. Εδώ προκύπτει μια αντίφαση, που θα γονάτιζε οποιονδήποτε άλλο θεσμό, όχι όμως και την ελληνική οικογένεια. Η εκπαίδευση - για - την - εξασφάλιση - της - επιτυχίας σέφνεται, φτάνει οπωσδήποτε την 20ετία (από την πρώτη δημοτικού ως το πρώτο πτυχίο) και το "γρήγορα" αργεί. Δεν πειράζει. Τον θεό μεγαλώνει η οικογένεια, πρέπει να περμιένει. Εξάλλου η Εκκείνος στα 30 του "βγήκε στην παραγωγή".

Εύλογα η δουλειά, σ' αυτόν τον ορίζοντα υπομονής και προσδοκίων, δεν είναι αυτό που κάτι περιθωριακό σαν εμάς λένε "μισθώση οκλαβιά". Είναι δικαίωση, κάθρθωμα, προσωπικό ρεκόρ. Προτιμότερο να είναι ένα ελεύθερο ε-

πάγγελμα, ώστε να μην έχεις κανέναν πάνω απ' το κεφάλι σου" - πλην, εννοείται, της οικογένειας. Αλλά και στο μισθό να πέσει ο απόγονος, το θάμια δεν χυλάει. Ο μισθός είναι η προκαταβολή, κατά κάποιον τρόπο. Γιατί ως γνωστόν "σήμερα είμαστε, αύριο δεν είμαστε". Δηλαδή: "σήμερα είμαι από κάτω, αύριο είμαι από πάνω". Μια μονιμοποίηση, μια εξέλιξη, μια κριέρα... Τι στο διάλο; Δεν τ' αξίζει;

Ούτε κουβέντα πως σ' αυτό το μονοθεϊστικό σύμπαν κάθε μικρός θεός είναι εγωίσταρος του κερατά. Πού ακούστηκε να ξεπέφτει; Πού ακούστηκε να έχεις κοινή μοίρα με άλλους; *Εγώ δε δεν σε τάιζα για να...*

Βέβαια το τάισμα, σαν επενδυτική διαδικασία, έχει υποχωρήσει (χάρι στα φαστφουντάδικα) ενώ πεθαίνουν λίγοι λίγοι και οι γονείς που "πέρασαν κατοχή". Με την ευρεία έννοια όμως ο μικρομεσασιστός δεν κάνει αδικαιολόγητες απαιτήσεις - πλην εκείνης της ατυχούς περιόδου, στο χάο. Οπότε ο κάθε γόνος μεγαλώνει με μια κάποια επίγνωση πως εννοματώνει επενδεδυμένα "κεφάλαια", με την ευρεία έννοια

Επί τη ευκαιρία να θυμηθούμε ορισμένες εξελίξεις στο κύκλωμα του βιβλίου, όχι από την εργασιακή πλευρά, αλλά από εκείνη του εμπορεύματος.

Διάφοροι "επιχειρηματίες του χαρτιού" (και όχι μόνο) έχουν κάνει τα ελάχιστα τελευταία χρόνια έφοδο, αγοράζοντας τον έναν μετά τον άλλο διάφορους μικρομεσασιστούς εκδοτικούς οίκους. Ένας απ' αυτούς είναι ο γνωστός "κ. Χρήστος" (Λαμπράκης, του ΔΟΛ). Ένας άλλος είναι ο πολύς Π. Κωστόπουλος (της ΙΜΑΚΟ, "νίτρο" κλπ).

Και μόνο τα ονόματα τέτοιων επιχειρηματιών είναι αρκετά για να καταλάβει κανείς πως το κίνητρό τους δεν ήταν και δεν είναι η "αγάπη στο βιβλίο" (αν θα ήταν ποτέ δυνατόν, δηλαδή). Αλλά η δημιουργία συμπαγών επιχειρήσεων που θα λυμάνονται κάθε επιμέρους δραστηριότητα. Εν προκειμένω το κερασάκι όλων των "αγορών", "συγχωνεύσεων" κλπ δεν είναι μόνο η "λιανική" αγορά βιβλίων, αλλά και η "χοντρική": η δημιουργία κάμποσων εκκατοστάδων σχολικών βιβλιοθηκών από το υπουργείο παιδείας (με συγχρηματοδότηση της εε) έδωσε μιας πρώτης τάξης ευκαιρία να πουληθούν βιβλία με τον τόνο. Οπότε οι καλοί επιχειρηματίες σκέφτηκαν πως θα τους συνέφερε ακόμα περισσότερο αν αγόραζαν, προκαταβολικά, διάφορους εκδοτικούς οίκους.

Όπως και να έχει ο καπιταλιστικός "κύκλος χαρτιού" έχει πλέον προδιαγραφές ολοκλήρωσης: "κάθετες" επιχειρήσεις, που ελέγχουν την "παραγωγή", την διαφήμιση, την διακίνηση, τα "σημεία πώλησης" κλπ. Τα βιβλία έχουν γίνει ένα μέρος αυτού του κύκλου, δίπλα στα περιοδικά ποικίλης ύλης, τις εφημερίδες, τα "ειδικά περιοδικά", τις προσφορές κλπ. Ολόκληρος δε αυτός ο κύκλος του χαρτιού έχει γίνει υποσύνολο του κύκλου των μήντια.

Δεν τα λέμε αυτά για να μας πιάσει κανάς πυρετός ενάντια "στο μεγάλο κεφάλαιο".... Αλλά είναι άσχημη η αίσθηση πως αγοράζοντας ένα βιβλίο χρηματοδοτεί κανείς τις μπίζνες του Λαμπράκη, του Κωστόπουλου, του Λιβάνη, του Καστανιώτη ή κάθε άλλου επιχειρηματικού καθάρματος.

Τί κάνουμε σ' αυτές τις περιπτώσεις; Αποφεύγουμε τα "χιτ", τα "εμπορικά" (που είναι συνήθως λογοτεχνικές του κώλου) ούτως ή άλλως - αυτό είναι εύκολο. Και επιδιώκουμε να ... "δανειζόμαστε" βρε αδελφέ αυτά που αξίζει να διαβάσουμε, απ' τα "σημεία πώλησης".... "Δανεικά κι αγύριστα" που λέει ο λόγος....

περί της (ανομολόγητης) καταγωγής των ρατσιστικών ιδεώδων της ελληνικής κοινωνίας και περί της (ομολογημένης) χρησιμοποίησής τους μια έκδοση της λέσχης κατασκόπων του 21ου αιώνα

περιεχόμενα: θεωρίες για το ρατσισμό ή ρατσιστικές θεωρίες; / από το δικαίωμα στη διαφορά, στην οργάνωση της υποκρευτικής διαφοράς; / η εργασία στη βιτρίνα, η εργασία στον πάγκο / οι θεσμικές μεσολαβήσεις, οι μύθοι τους, οι αλλαγές / η σκοτεινή "παγκοσμιοποίηση" / πριν τη δεκαετία του '90 / χρονικό λόγω και έργων 1990 - 1992 / από τότε και μετά / επιλογές;

στα βιβλιοπωλεία Solaris, Ελευθέρος Τύπος, Ουτοπία, Underground (Πειραιάς), σε περίπου στα πλ. Εξαρχείων και Κάννηος, και κέρμ κέρμ.

πάντα: αβέβαια όμως ως προς την απόδοσή τους. Όχι ότι ζει με το άγχος καθημερινά. Αλλά ξέρει τα βασικά. Ότι, για παράδειγμα, αν απλώσει το χέρι του προς οποιονδήποτε, θα χάσει την ισορροπία του. Οπότε δεν το απλώνει.

Σαν μικρός θεός που είναι, θα κάνει θαύματα άλλως. Όχι με τα χέρια. Θα τα κάνει με το στόμα. Με τη γλώσσα για την ακριβεία.

Λοιπόν, όταν κάποιος δίπλα στη λέξη "δουλειά" βάζει το κτητικό "μου" ή "μας" (και είναι πολλοί αυτοί οι ιδιοκτήτες) δεν εννοεί την καρτέλα, όπως χαϊρέκακα λένε διάφοροι. Διηγείται, με μια αντωνυμία, ολόκληρη γενεαλογία.

Εκείνος είχε προτείνει "τα του Καίσαρος το Καίσαρι..." κλπ. Αυτό, στις μικρές οικογενειακές εκκλησίες των ελλήνων, μαθαίνεται ως "τη δουλειά σου, τη δουλειά μου". Δεν είναι μια απλή κουβέντα. Είναι μια τάξη - η μόνη που αναγνωρίζει ο μικροαστός. Η τάξη του προορισμού των ανθρώπων.

Άμα τώρα κοιτάζουμε τους άλλους, δεν κάνουμε δουλειά. Θα επιρροιστούμε. Σαφές;

ΟΤΑΝ ΤΟ ΡΑΔΙΟΚΑΣΕΤΟΦΩΝΟ ΠΑΙΖΕΙ ΔΥΝΑΤΑ

Η δημοίρα των MAT που έφαγε το "πέσιμο" με πέτρες και μολότοφ το βράδυ της 16ης Ιούνη, γωνία Τρικουπή και Καλιδρομίου, ήταν μια "άγουρη" δημοίρα. Χωρίς πραγματικό "βάπτισμα" - απ' αυτές του δόχματος Χρυσοκοίδη: να σας φοβούνται μόνο που σας θλέπουν...

Ο συνδυασμός απειρίας και μπασοκρατίας είναι ο καλύτερος για την θραυσειλία. Οι γείτονες άκουσαν (και μετά είδαν) έναν από τους μπάτσους να τραβάει πιστόλι. Και να πυροβολεί, δυο φορές. Στον άερα (μάλλον). Στον "αέρα" της πυκνοκτισμένης Τρικουπή...

Αργότερα οι γείτονες είδαν να γίνονται δυο "προσαγωγές" στο 5ο, που είναι λίγα μόνο μέτρα μακριά από το "σημείο της επιθεσης". Κι ύστερα τα ραδιόφωνα (των ασφαλικών, των μπάτσικων ικ) έξω από το τμήμα, άρχισαν να παίζουν δυνατά. Μέσα στη νύκτα.

Οι γείτονες ξέφουν τί γίνεται στο 5ο όταν τα ραδιόφωνα παίζουν δυνατά. Κι άλλοι σ' αυτήν την πόλη ξέφουν τί γίνεται στα τμήματα και στα κρατητήρια όταν η μουσική ξεκουφαίνει.... "Γιορτάζουν οι φυλάκες".

Είναι μια παλιά παράδοση των σωμάτων ασφαλείας εδώ, λίγο πιο βόρεια, λίγο πιο ανατολικά...

HIGH TECH ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Στη δυτική πλαγιά της Γκιώνας, λίγα χιλιόμετρα νότια απ' το Λιδωρίκι, κοντά στο χωριό Μαλινδρόνιο, το ελληνικό κράτος είναι έτοιμο να εγκαταστήσει την πρώτη "ψηφιακή τεχνολογία" φυλακή του.

Η θωράκιση στηρίζεται σ' ένα σύστημα δεκάδων βιντοκάμερων και ηλεκτρονικών κλειδαριών. Αλλά το "χαμηλής τεχνολογίας" όπλο είναι ο διαχωρισμός των κρατουμένων σε ολιγομελείς πτέρυγες. Των 28 ατόμων η κάθε μία.

Το σημαντικότερο απ' όλα όμως είναι η κυριολεκτική εξορία του συγκροτήματος. "Στη μέση του πουθενά" όπως διαφημίζεται δημοσιογραφικά, ικανοποιεί τις ουσιαστικότερες προϋποθέσεις ανεξέλεγκτης δράσης των ανθρωποφιλικών. Έτσι η "υπηρεσία εξωτερικής φρούρησης", που θα είναι ένοπλη (και που έχει πλέον και "νόμιμο" δικαίωμα να πυροβολεί όποιον δε σγκώνει τα χέρια του στο "αλτ...") θα βρει απεριόριστο πεδίο δράσης. Τόσο μεγάλο όσο η σιωπή των γύρω βουνών.

(Ο εγκλεισμός τελειώνει όταν κοπεί το ρεύμα.)

παράθυρο με θέα και καθαρό αέρα

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ (1)

Ένας νόμος που δεν χρειαζόταν συμβατικά (όπως υποστήριξαν οργανικοί διανοούμενοι και τα περισσότερα κόμματα του ελληνικού κράτους), που δεν προτοιμάστηκε με συνθημένο τρόπο (4 από τα μέλη της προπαρασκευαστικής επιτροπής παραιτήθηκαν καταγγέλοντας τον υπουργό!), και που δεν εγκρίθηκε συμβατικά (δεν ψηφίστηκε από το κυβερνών κόμμα, χωρίς αυτό να οδηγήσει σε κανενός είδους "κρίση") δεν είναι παρά ένας νόμος που δεν πρόκειται να εφαρμοστεί συμβατικά.

Να ρηθόν ένα σημείο του το οποίο δεν "ενοχλήσε" κανέναν (εθνική ενόπλη;) Η "δεν έγινε αντιληπτό"...

Παράγραφος 5 του άρθρου 187: *Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου (περί "εγκληματικής οργάνωσης", "συμμορίας" κλπ) εφαρμόζονται και όταν οι προβλεπόμενες σ' αυτό αξιόποινες πράξεις τελέσθηκαν στην αλληλοδοχή από ημεδαπή ή στρέφονταν κατά Έλληνα πολίτη ή κατά νομικό πρόσωπου που εδρεύει στην ημεδαπή ή κατά του Ελληνικού κράτους, ακόμα κιαν αυτές δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκαν.*

Πρώτη παρατήρηση, το "ή" μετά την λέξη "νομοδότη". Τί σημαίνει; Μήπως ή από αλληλοδοχή που στρεφόνταν κατά... κλπ; Πιθανότατα. Δεύτερη παρατήρηση, το "ακόμα κιαν αυτές δεν είναι αξιόποινες κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκαν". Επειδή το ελληνικό κράτος δεν θα πάει να "βάλει χέρι" στη νομοθεσία του γαλλικού ή του γερμανικού, προκύπτει πως "αν τομήσει κανείς να σκουμπήσει τους Έλληνες επενδυτές ή τον ελληνικό στρατό κατοχής στα βαλκάνια και οπουδήποτε αλλού που μας παίρνει, θα έχει να κάνει μαζί μας".

Αστυνομοδοκαστικός επεκτατισμός. Και χωρίς αντιρροήσεις.

Το γαλλικό κράτος προστέθηκε στο ολλανδικό, καταργώντας το στρατό κληρωτών. Βιάστηκε μάλιστα, ακόμα και σε σχέση με τα πλάνα του. Αντί για το 2002 όπως προβλεπόταν, η τελευταία "σειρά" κληρωτών είναι εκείνη που ήδη υπηρετεί. Από το δεύτερο εξάμηνο του 2001 και μετά, το γαλλικό κράτος θα στήσει αποκλειστικά μισθοφορικό στρατό.

Αυτή είναι κατά κάποιον τρόπο η "λογική" συνέπεια των αλλαγών που γίνονται στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς και στον σχεδιασμό των πολέμων, για το μέλλον. Η υψηλή στρατιωτική τεχνολογία απαιτεί όχι μόνο βελτιωμένες γνώσεις χειρισμού των όπλων (αυτές, σε τελευταία ανάλυση, μαθαίνονται και κατά τη θητεία) όσο, κυρίως, μονιμότητα στο στρατό. Διαφορετικά, το να εκπαιδεύονται χιλιάδες αρασενικοί που θα απολυθούν μετά από λίγους μήνες, συνεπάγεται υψηλό κόστος, με μηδέν αποτελεσματικότητας. Επιπλέον σημαίνει διασπορά ορισμένων ειδικών γνώσεων σε μεγάλο μέρος της κοινωνίας.

Απ' την άλλη μεριά ο "στρατιωτής μάζα", η φιγούρα που απετέλεσε την σπονδυλική στήλη (κυρίως) των στρατών ξηράς σε δύο παγκόσμιους πολέμους (και σε κάμποσους περιφερειακούς) εδώ και διακόσια χρόνια, μοιάζει να είναι περιττό έξοδο, για τα μητροπολιτικά τουλάχιστον κράτη. Ο απλός οπλίτης, για την στρατιωτική πολεμική διοίκηση του οποίου έπρεπε να συντηρείται ένα "αλά μαστόδοντο" σύστημα επιμελητείας και κίνησης, ήταν ως γνωστόν κρέας για κανόνια. Τα κανόνια και οι βόμβες δεν έχουν πάψει να πεινάνε για κρέας και η σύγχρονη τεχνολογία δεν πρόκειται να τα κάνει λιγότερο ανθρωποβόρα. Αλλά δεν χρειάζεται πλέον να "κατατάσσεται" κανείς, να γίνεται ένα κάποιο έξοδο για τους κρατικούς προϋπολογισμούς, για να γίνει κρέας. Μπορεί να γίνει και μένοντας σπίτι του.

Βέβαια, ως τώρα, ο κληρωτός δεν ήταν μόνο η εύκολη και γρήγορη απώλεια εν καιρώ πολέμου. Ήταν επίσης και ένα "σημείο" ιδεολογικής εκπαίδευσης και σύγκλισης καθεστωτικών αξιών, σε καιρό ειρήνης. Από τον ανδρισμό μέχρι την εθνική συνείδηση η θητεία στο στρατό είχε να "προσφέρει" διάφορες υπηρεσίες στις κοινωνίες, πολύ περισσότερες μάλιστα στην ειρήνη παρά στον πόλεμο.

Σημαντικές ωστόσο έχουν σταθεί, στις αναπτυνγμένες καπιταλιστικά κοινωνίες, δυο εξελίξεις, και οι δυο ηλικίας 2, το πολύ 3 δεκαετιών. Η μία είναι η μαζική αμφισβήτηση της "αξίας" της στρατιωτικής θητείας, από ένα σημαντικό τμήμα της νεολαίας. Αμφισβήτηση που είτε εκφράστηκε με ανοικτό τρόπο (κινήματα άρνησης στρατεύσης ή υπέρ της εναλλακτικής κοινωνικής θητείας) είτε με υπόγειο (τα εδώ τρελλόχρατα, οι διάφοροι ειδών και αφορμών αναβολές) είχε το ίδιο πρακτικό αποτέλεσμα: έθεσε στους στρατιωτικούς μηχανισμούς ένα γενικό ζήτημα "σχέσης κόστους - προς όφελος" αναφορικά με την υποχρεωτική στρατεύση. Ενισχυτική αυτού του εκ νέου υπολογισμού γύρω από το τί συμφέρει, τον στρατό ειδικά και το κράτος γενικά, ήρθε και η μαζικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, που κατά κάποιον τρόπο έγινε αντιθετική της στρατιωτικής θητείας. Τόσο απ' την άποψη των "σωματικών δυνατοτήτων στρατιωτικής άσκησης" όταν κάποιος ντύνεται στο σκαί στα 25 ή στα 28, όσο και απ' την άποψη της ψυχολογικής και συναισθηματικής πειθαρχίας που είναι διατεθειμένος να δεχτεί ο οποιοσδήποτε σ' αυτήν την ηλικία.

Η δεύτερη μεγάλη αλλαγή έγινε στους ιδεολογικούς μηχανισμούς. Εννοούμε την "μετατόπιση κέντρου" από θεσμούς όπως το σχολείο ή ο στρατός,

Ξεχάστε το. Αν χρειάζεται σκάψιμο από δω και πέρα θα είναι κατευθείαν για τάφους.

αντιαμερικανισμός; υπάρχει αρκετός!

Δεν τόλμησε ο Μπους, στη διάρκεια της πρόσφατης (μέσα Ιούνη) περιοδείας του στην ευρώπη, να πλησιάσει στην Αθήνα. Πώς άλλωστε; Θυμάται αυτά που τράβηξε ο Κλίντον πρόπερσι, κι όπου φύγει φύγει.

Έτσι, επειδή τα μικρά και μεγάλα κκε δεν μπορούσαν να περιλάβουν τον νυν "πλανητάρχη, η δουλειά έπεσε στις πλάτες άλλων. Όπως του γερμανικού der spiegel (αριστερά επάνω) της πολωνικής trybuna (κάτω), του αγγλικού economist, της ισπανικής el pais κλπ.

Πάει καλά... Το τελευταίο ενδιαφέρον επεισόδιο στην αντιπαράθεση ε.ε. και ηπα ήρθε από την μεριά του ...ΠΟΕ. Ναι: του τρισκατάρατου ΠΟΕ (που οι Έλληνες είναι σίγουροι πως δουλεύει υπέρ των συμφερόντων των ηπα). Οι υπηρεσίες λοιπόν του εν λόγω οργανισμού γνωμοδότησαν σε βάρος της αμερικάνικης κυβέρνησης, για τις φορολογικές ελαφρύνσεις με τις οποίες επιδοτεί έμμεσα τις εξαγωγές των επιχειρήσεων της. Ο ΠΟΕ αγωνιζόταν πως έτσι οι εξαγωγές των ευρωπαϊκών εταιρειών "βλάπτονται" σε ύψος 4 δις. δολαρίων κάθε χρόνο. Πράγμα που επιτρέπει στην ε.ε. να απαιτήσει αλλαγή της προστατευτικής αμερικάνικης νομοθεσίας, στο θέμα της φορολόγησης (κάτι που είναι πολύ δύσκολο να γίνει) ή, διαφορετικά, να επιβάλλει εμπορικά αντίποινα στις ΗΠΑ 4 δις. δολαρίων το χρόνο.

Τα επεισόδια του εμπορικού (όπως και του πολιτικού) πολέμου μεταξύ ε.ε. και ηπα δεν είναι καινούργια. Δεδομένης όμως της παγκόσμιας συρρίκνωσης της πραγματικής αγοράς και του διαρκούς παραγωγικού πλεονάσματος, η αναμέτρηση των εταιρειών γίνεται όλο και περισσότερο θέμα ζωής ή θανάτου. Η κρατική προστασία αναδύεται και πάλι σαν απαραίτητη ο ιδεολογικός επίσης πόλεμος, με τα κατάλληλα "αντι", κρίσιμος όρος του μοιράσματος της αγοράς....

Το Νοέμβριο του 1999 διαδηλώναμε "ίδια είν" τα αφεντικά, εθνικά πλανητικά" και διάφοροι πνηροί "αντιιμπεριαλιστές / αντιαμερικάνοι" μας κοροΐδευαν. Λέμε - και αποδεικνύουμε - καιρό τώρα πως ο αντιαμερικανισμός είναι η επίσημη ιδεολογία των ευρωπαϊκών, και διάφοροι σφουρίζουν αδιάφορα. Τουλάχιστον ασ κάνουν κάτι πρακτικό: ασ αγοράζουν μόνο "ευρωπαϊκά" - ή, ακόμα καλύτερα, μόνο "ελληνικά" προϊόντα.

Να τους χαιρέται η μανούλα τους που καθαρίζει φρέσκα φασολάκια στην καθαρή αυλόπορτα.

σε μηχανισμούς όπως τα μήντια και η κατανώωση. Όντως η παραγωγή προτύπων και στερεοτύπων γίνεται σήμερα κυρίως απ' τα δεύτερα. Ο στρατός, και πάλι, θα έπρεπε να μετρηθεί σαν σχέση "κόστους / οφέλους" από την άποψη της ιδεολογικής του παραγωγής. Ζυγίστηκε - και βρέθηκε σαν όχι η πιο συμφέρουσα μέθοδος.

Ακόμα και ως προς την άσκηση εσωτερικής δημόσιας τάξης ο μαζικός στρατός των κληρωτών θα μπορούσε, στα αναπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη, να γίνει πρόβλημα μάλλον παρά λύση. Ένα τόσο μαζικό σώμα, που επηρεάζεται στον ίδιο βαθμό και διαμορφώνει τα ίδια πρότυπα με την υπόλοιπη κοινωνία (μέσω και λόγω μήντια) είναι δύσκολο να μείνει συμπαγές αν χρειαστεί να ασκήσει καθήκοντα καταστολής αμυγών.

Τελικά η δημιουργία μόνιμων, μισθοφορικών στρατών φαίνεται να βολεύει από πολλές απόψεις. Εκείνα τουλάχιστον τα κράτη που θεωρούν πως δεν πρόκειται να αντιμετωπίσουν "μαζικούς" στρατιωτικούς αντιπάλους στο μέλλον, εφοδιασμένους επιπλέον με υψηλές τεχνολογικές δυνατότητες πολέμου. Πρώτα πρώτα μ' αυτόν τον τρόπο ξεμπερδεύουν με όλες τις μορφές αμφισβήτησης ή/και άρνησης της θητείας. "Δεν θες να πας; Μην πας..." Ύστερα οι μισθοφόροι μπορούν σίγουρα να διαμορφώσουν μια ειδική επαγγελματική "ηθική", και να την χρησιμοποιήσουν οποτεδήποτε χρειαστεί, εντός ή εκτός συνόρων η εκπαιδυσή τους πιάνει τόπο: εφόσον είναι αριθμητικά λιγότεροι μπορούν να οργανωθούν με ευέλικτο και οικονομικότερο τρόπο: κιαν είναι εξοπλισμένοι κατάλληλα μπορούν να κάνουν τις ίδιες, ή μεγαλύτερες, καταστροφές απ' όσες πολλαπλάσιοι "στρατιώτες μάζα".

Τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά για κράτη σαν το ελληνικό. Εδώ η υποχρεωτική θητεία προσφέρει ακόμα μερικές υπηρεσίες. Προσφέρει ένα καλό πάριγμα ανεργίας. Προσφέρει "λόγο ύπαρξης" σε μια εκτεταμένη διοικητική ιεραρχία που έχει οργανώσει τα δικά της ιδιαίτερα συμφέροντα. Προσφέρει επίσης ένα επιπλέον στήριγμα "εθνικής ενότητας", με πρακτική ρατσιστική και ανθρωποφάγα διδασκαλία, όχι γενικά απέναντι της κοινωνίας, αλλά ειδικά απέναντι στους μετανάστες - στα σύνορα. Και φυσικά χρειάζεται για "αμυντικούς λόγους": εναντίον του "αίونيου εσθικού εχθρού"...

Παρόλα αυτά η αναδιάρθρωση, έστω και με ελληνικό τρόπο, δοκιμάζεται κι εδώ. Δεν είναι μόνο οι εξαγγελίες για προσλήψεις 15.000 μόνιμων μισθοφόρων οπλιτών. Είναι και η ειδική εκπαίδευση που λαμβάνουν στην πράξη οι εθελοντές σε διάφορες γωνίες των βαλκανίων. Σε συνδυασμό με τους υψηλότερους (λόγω οπη) μισθούς που παίρνουν, η "όρεξη" του επαγγελματικού μιλιταρισμού θα πρέπει λογικά να έχει ανοίξει.

Από διάφορες μεριές ξεκινώντας οι στρατοί (ή τα πιο σημαντικά σώματά τους) του άμεσου μέλλοντος τείνουν λοιπόν να γίνουν υπερεξοπλισμένες "αστυνομίες" - το ίδιο όπως τα αστυνομικά σώματα τείνουν να γίνουν "στρατοί εσωτερικού ελέγχου". Αυτό, απ' τη μια μεριά, έχει κάποια καλά για τα κινήματα του ταξικού ανταγωνισμού: ότι θα βρίσκουν μπροστά τους "σαφέστατους" αντίπαλους, που πληρώνονται καλά για να καταστούν και να σκοτώσουν, και άρα δεν (θα) υπάρχει χώρος για ανόητες ψευδαισθήσεις του είδους "μήπως σκεφτούν τί κάνουν" κλπ.

Από την άλλη μεριά όμως δημιουργούνται καινούργια προβλήματα. Η συνοχή των μιλιταριστικών οργάνων, είτε αναλαμβάνουν "εσωτερική" δράση είτε "εξωτερική" και η τεχνική αναβάθμιση τους γίνεται με ενιαίο τρόπο. Αυτό, σε συνδυασμό με τον πιο καθαρό "διαχωρισμό" τους από τα "κοινωνικά σώματα" θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη.

Οι καλές αγελάδες πάνε στο χασάπη, αλλά οι κακές - όπως όλοι οι κακοί - πάνε στην κόλαση.

"Θολό παραμένει το τοπίο για την εμφάνιση της τρελλής αγελάδας" είπε, σε μια φράση πλήρη νοήματος, ο δαμόνιος ρεπόρτερ. Να έχει γευτεί την μπριζόλα καμιάς άλλης και να την άκουσε; Όχι, δεν χρειάζεται. Αυτοί οι επαγγελματίες πέσανε στην κρεατσόσουπα μικροί.

Οι πανέλληνες έχουν, χειροπιαστό, σπαραριστό, ένα καινούργιο πρόβλημα. Και η υπεύθυνη πολιτεία πρέπει να πάρει θέση.

Προτείνουμε μια καθουσαστική κυβερνητική ανακοίνωση, ως εξής: "Δεν υπάρχουν στην Ελλάδα άλλες τρελλές αγελάδες. Τις φάγατε όλες".

Ποιός είπε πως ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού κράτους είναι μια δουλειά χωρίς ρίσκο; Κοιτάξτε τώρα τι γίνεται: το μεν πνεύμα πρόθυμο, η δε σάρκα αδύνατη! Η ελληνική κοινωνία έχει νεύρα, γιατί έπαιξε και έλασε, η χκρίνια "πολιτικοποιείται"... κι όλα αυτά σε μια στιγμή που από οικονομική άποψη τα επιτελεία και τα think - thanks! του ελληνικού κράτους έχουν αρχίσει να τρώνε τις γραβάτες τους. Πώς στο διάολο μπλέξανε έτσι;

Κάπου, κάποτε, λέγαμε για γεωπολιτική πρόοδο της Ελλάδας, κράτους και κοινωνίας. Ας πούμε το "νοίκι" που παίρνουν από δω κι από κει, για να "νοικιάζουν τον αέρα" της επικράτειας - την θέση της. Το πρόβλημα ξεκινάει από εκεί: στην παραγμένη εποχή που ζούμε, όπου πολλά θα αλλάξουν (για να μείνουν τα ίδια) αυτή η γεωπολιτική πρόοδος δεν είναι εξασφαλισμένη. Παζαρεύεται βέβαια, αλλά...

Οι "εοκικές εισροές" (δηλαδή, για να τις πούμε με το αληθινό τους όνομα: οι "γερμανικές") εξακολουθούν φυσικά να έρχονται, σαν "προγράμματα στήριξης", "συγκλήσης" κλπ. Αλλά πρώτον το μέλλον τους είναι ισοκύρα βέβαιο (διότι το Βερολίνο έχει ζωτικότερο κύρο στα ανατολικά του...) και δεύτερον δεν είναι αρκετές σε ζόρικες συνθήκες.

Και ποιά είναι τα ζόρικα; Βασικά ότι τα επίσημα έσοδα του ελληνικού κράτους λιγοστεύουν. Κάτι το χρηματιστήριο που έγινε καλή για κηδείες, κάτι η "κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας" - ή, το παραπάνω "μαύρισμα" της.

Βέβαια η "μαύρη οικονομία" (που έχει πάρει τα πάνω της) έχει τη δικιά της μέθοδο συντήρησης ορισμένων εισοδημάτων. Αλλά εν πάσει περιπτώσει ούτε όπλα μπορεί να αγοράσει έτσι, σαν κράτος, ούτε να συντηρήσει άλλα "δημόσια αγαθά" που κανείς ιδιώτης δεν ενδιαφέρεται να πληρώσει.

Οπότε η "δημιουργική λογιστική" αρχίζει να γίνεται ωμή. Τσόντα εδώ, τσόντα εκεί. Παραδείγματα χάριν: μόνο από τα παράβολα του 50χιλιάρου των προς νομιμοποίηση μεταναστών τα δημόσια ταμεία θα μαζέψουν κάτι ζεστά δισεκατομμύρια. Βάλε και τα έσοδα που θα αγοράσουν μόνοι τους (όσοι μπορούν) ... να και τα ασφαλιστικά ταμεία που θα γεμισούν, ώστε να αγοράζουν μετά προμήτοχα των μελλοντικών εισπράξεων του ελληνικού κράτους....

Σακούλι το σακούλι γεμίζει το σακούλι, σταλαγματιά σταλαγματιά γεμίζει η στάμνα η πλατεία. Άλλη ωραία ιδέα: γενναία αύξηση του φόρου κηνοού. Που την επιβάλλει (δηθεν...) η εε, και που είναι για το καλό της υγείας μας. Με το σχέδιο "χιλιάρικο το πακέτο" λογαριάζουν να βγάξουν 400 δισεκατομμύρια επιπλέον, σε ετήσια βάση. Not bad - αν δεν πλημμυρίσει η αγορά με λαθραία...

Και έτσι το ωμό ερώτημα που μας τίθεται είναι το εξής: να ανάβουμε τσιγάρο και να γαρυσταυρίζουμε; Να το κόψουμε για να κάνουμε σαμποτάζ; Να το σπάμε στη μέση;

Κάθε απάντηση δεκτή.

ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΣΧΗΜΑ...

Η νόσος των «τρελών μετοχών»

ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΩΡΑΙΑ!

Οι διαφημίσεις - και οι διαφημιστές - υποφέρουν! Η "διαφημιστική δαπάνη" πέφτει (διεθνώς)! Θα το περιμένατε πως η καρδιά του εμπορεύματος υποφέρει από αρρυθμίες; Κι όμως, είναι αλήθεια.

Πρώτα πρώτα, παρόλη την κεντρικότητα της διαφημιστικής πρόωθησης στον καπιταλισμό, πρέπει να πούμε πως ήταν και είναι εκ των πραγμάτων αδύνατη η πραγματικά μέτρηση της "διείσδυσης" της διαφήμισης. Με την έννοια πως δεν μπορεί να μετρηθεί το πόσο βλέπουν ή ακούνε μια διαφήμιση, και το πόσο απ' αυτούς/ες επηρεάζονται στην αγοραστική τους συμπεριφορά - αυτό είναι κυρίως που ενδιαφέρει. Όλες οι προσεγγίσεις γίνονται, στην καλύτερη περίπτωση, στατιστικά.

Το δεύτερο, που σίγουρα το έχετε παρατηρήσει, είναι πως οι διαφημίσεις (ειδικά οι θεωρούμενες "πετυχημένες") έχουν από χρόνια "απογειωθεί" σε σχέση με το συγκεκριμένο είδος που προβάλλουν. Βέβαια αυτή είναι μια ειδική στιγμή του εμπορεύματος - η πρόωπιση της γενικής και αδιαφοροποίητης κατανώωσης - όπως έχουμε πει ήδη (στις σημειώσεις για έναν αιώνα). Αλλά κανένα μεμονωμένο αφεντικό (εκτός, ίσως, από αφεντικά με πραγματικά συλλογικά συνείδηση της τάξης και των συμφερόντων τους) δεν θα πλήρωνε τους διαφημιστές του αδιαφορώντας για την επιρροή πάνω στις δικές "του" συγκεκριμένες πωλήσεις. Από υποκειμενική σκοπιά τα αφεντικά προσέγγιζαν την διαφήμιση σαν το θέμα από το οποίο δεν θα μπορούσαν να λείπουν - γιατί ενώ η παρουσία τους, ακόμα και στη χειρότερη περίπτωση, δύσκολα θα μετριόταν ως προς τον θετικό αντίκτυπο στις πωλήσεις τους, η απουσία τους από το διαφημιστικό γαλαξία σίγουρα θα είχε καταστροφικές συνέπειες.

Κι έτσι πηγαίναν τα πράγματα. Ζούσαν αυτοί καλά και οι διαφη-

μισεις καλύτερα. Μέχρι που άρσαν τα σφιζήματα. Για παράδειγμα το internet, που θεωρήθηκε ο πλέον γρήγορα αναπτυσσόμενος τομέας πρόωθησης εμπορευμάτων, και που η' αυτό τον λόγο συγκεντρώνει σε ελάχιστο χρόνο τεράστια κεφάλαια και προσπάθειες διαφήμισης, αποδείχθηκε ένα σκέτο κάρβουνο. Μόνο το 0,5% των χρηστών των δικτύου "αξιοποιούν" τις διαφημίσεις εκεί, "κάνοντας κλικ" στα σχετικά κουτάκια! Και επιτέλους η δικτυακή διαδραστική διαφήμιση μπορεί να μετρηθεί....

Σκατά, μεγαλειώδη σκατά!

Ύστερα άρσαν να βγαίνουν άλλες έρευνες - δημιουργητικές σε αυτές, αλλά δυσάρεστες. Το 85% των τηλεθεατών λέει αδυνατούν να "απορροφήσουν" τα διαφημιστικά σποτ - απο αδιαφορία ή πηξίμο! Άλλο ένα 5% εκδηλώνει αρνητική διάθεση απέναντί τους (αυτοί πρέπει να είναι ρεφορμιστές "δικοί" μας...) Και από το υπόλοιπο 10% οι μισοί ξεκινάνε τις διαφημίσεις που είδαν, το αργότερο μετά από μερικές ώρες! Τι μένει; Ένα 5%! Μα καλά: τόσος κόπος για 5% των τηλεθεατών; Σκατά. Μεγαλειώδη σκατά!

Εν τέλει οι περιστολές δαπανών από τις εταιρείες, και κυρίως η συνείδηση πως η συγκεκριμένη κατάνώωση εμπορευμάτων πνίσκεται ήδη σε αργή καθίζηση (αφού κόλας γίνεται σε μεγάλο βαθμό με δανειακά, τα οποία δεν μπορεί να αυξάνονται επί απειρών) έχει ρίξει τα αφεντικά σε μεγάλη μελαγχολία. Ψάχνουν φτηνότερους και αποτελεσματικότερους ταυτόχρονα τρόπους, αλλά....

Αν δεν βγάλουν τις διαφημίσεις σε κάμα, να τα τρώς και 'να την βλαπείς", δεν θα κάνουν δουλειά.

Διαφημιστικές παρασιθιότητες; Ποιός ξέρει; Αν λυθεί φυσικά το πρόβλημα της αφρηγκίας...

- Ναι... ωραία.... Μπορεί να καλός κανονικά διακόσια κιλάρικα το μήνα... ας πούμε ένα ποσό.

- Και με νοίκια μέσα, ρεύματα, τηλέφωνα...

- Ναι ρε παιδί μου... πες διακόσια πενήντα. Αλλά δεν μπορείς να κάνεις διακοπές ένα μήνα μόνο με διακόσια πενήντα!

- Ό,τι θες μπορείς. Τι πάει να πει "δεν μπορείς";

- Έτσι! Είναι μίζερια. Βάλε εισιτήρια, βάλε δωμάτιο... Τί θα κάνεις; Δε θα φας; Δε θα πεις; Δε θα χαλάσεις; Τί διακοπές πας να κάνεις;

- Αραχταλάν. Την πέφτεις κάτω από ένα δέντρο που λέει ο λόγος, και τα γράφεις όλα.

- Μαλακές λες. Να την πέσεις και να κάνεις τί; Τον προφήτη; Αυτό δεν είναι διακοπές. Πας διακοπές για να τα κώσεις. Αλλιώς κάτσε σπίτι σου!

- Και πόσα να κώσεις δηλαδή;

- Ξέρω γω; Να κώσεις στο μήνα, ας πούμε, έξι, εφτά κατοστάρικα. Να το φαριστιωθείς.

- Γιατί, τα έχεις;

- Όχι. Γιαυτό και δεν πάω ένα μήνα. Θα πάω δυο βδομάδες. Ξέρω γω; Δέκα μέρες. Αλλά να πάω να πιάσω την σκά να κάνω τον άγιο Ονούφριο; Καλύτερα τίποτα. Θα πάω όσο πάω, θα τα κώσω, και θάμαι σένιος. Ωραίος και γαμάτος.

Η (κάπως αρχαία) απορία για το πως είναι δυνατό να βγάζουμε το summertime με τόσα λίγα σε σχέση με τον υπόλοιπο καιρό, και να μην νοιώθουμε τον πειρασμό να ξεφορτωθούμε τη σαβούρα της "κανονικής" ζωής όλο το χρόνο, απαντήθηκε απ' την ανάποδη. "Μάζευε κανονικά, κώστα εξαιρετικά". Οι καλοκαιρινές διακοπές είναι ένα εκτεταμένο παρασκευασαβρατοκύριακο. Πέφτει κυνηγητό άγριο εδώ, δεν είναι παίξε γέλασε. Αντί να ψάχνει κανείς την παράταση του χρόνου εκτός εργασίας (οικογένειας, κλπ) το ζητούμενο είναι το ολοκαύτωμα του ξοδέματος. Δεν μαζεύονται διαθέσιμες εδωπέρα. Απωθημένα μαζεύονται, και εκτοξεύονται. Κι όποιον πάρει ο χάρος.

- Και να σου πω και κάτι άλλο;

- Τί;

- Πρώτον δε γουστάρω ρε φίλε να κοιμάμαι στο κώμα. Τί είμαι; Φίδι; Δεύτερον δε νοιώθω καλά να μην έχω καθημερινά το μπανάκι μου, το ξυρισμάκι μου, τα σέα μου. Τρίτον, τί να κάνω την ώρα; Να το παίζω ρομάντζο κι έτσι, "κοίτα μωρό μου τα αστέρια που πέφτουν"; Θα νοικιάσω το τζιπάκι, θα νοικιάσω μηχανή, θα κάνω τις βόλτες μου, θα φάω τις μπριζόλες μου, το ψαράκι μου το ωραίο, θα πώ τα ουσκάκια μου...

- Σα διαφήμιση...

- Ναι ρε, σα διαφήμιση. Γιατί; Έτσι είναι ο κόσμος. Τί θα κάνουμε; Τα φρικιά; Τον Ροβινσώνα Κρούσο;

Ο πυρετός του εμπορεύματος έχει μάθει και μια γλώσσα κριτικής. Για να φυλάει τον κώλο του, τουλάχιστον στα απλά. Υπάρχει ένα αισθητικό σκέλος στο "δια ταύτα" που αφορά την "βρωμιά". Γενικά και ειδικά. Και υπάρχει ένα κοινωνικό σκέλος που αφορά την "φτώχεια". Ενός κάθεται μπροστά στη βιτρίνα, τον "κανονικό" καιρό, το θέμα δεν είναι να

βρεις την ευκαιρία να την κάνεις. Αλλά να μπεις μέσα.

Διακοπές; Όχι ακριβώς. Τάματα μάλλον. (Και ράμματα...)

- Να σε ρωτήσω τώρα εγώ κάτι;

- Για πες.

- Το φαριστιέσαι έτσι;

- Εεε... τώρα... εντάξει. Εξαρτάται!

- Τί εξαρτάται; Πες: ναι ή όχι;

- Εξαρτάται ρε παιδί μου. Πώς το λένε; Ε- Ξα- ρτά- ται! Από τη φάση, την παρέα... Ξέρω γω;... Τις γνωριμίες. Παράξενο σου φαίνεται;

- Για κάτσε ρε συ.... Μου λες ότι το θέμα είναι να τα κώσεις....

- Ναι.

- Και τα κώνεις....

- Ναι.

- Και μου λες ότι τελικά "εξαρτάται";

- Δεν τόπασα;

- Αν "εξαρτάται" από τους άλλους, τότε γιατί να τα κώσεις; Και το φίδι να κάνεις, που λες, πάλι "εξαρτάται".

- Δε σε καταλαβαίνω.

- Εννοώ πως ή φαριστιέσαι το κώσιμο, και πάει τέλειωσε, ή όλα παίζονται με τους άλλους, οπότε κώσεις - δε κώσεις μία η άλλη είναι.

- Ναι ρε παιδί μου, εντάξει. Μία η άλλη.... ντάξει. Μπορεί να βγει μάπα το καρπούζι. Έχω περάσει μαλακίες.... τί να λέμε; Αλλά και τί να κάνεις; Δηλαδή άμα το παίζεις με Tarzan του Jane έχεις τίποτα σίγουρο;

- Όχι ρε φίλε. Τίποτα δεν έχεις σίγουρο, αν δεν το χεις καταλάβει.... Αλλά δεν πληρώνεις και σαν κερατάς!

- Καλά τώρα. Δεν πληρώνεις, αλλά δεν σε κοιτάει κανένας εκεί πέρα που είσαι, στους θάμνους....

- Ενώ άμα πληρώνεις σε κοιτάνε, ε;

- Εεμ;

- Στην τσέπη...

- Ναι ρε μαλάκα. Στην τσέπη. Δίπλα στην τσέπη ξέρεις τί είναι;

Η αμοιβή για την πληθωρική, μανιακή πειθαρχία στις νόρμες είναι περίπου γνωστή (και μονότονη!) Πλην όμως.... "εξαρτάται". Το χρήμα, το εμπόρευμα, το στυλ, υπόσχονται πολλά. Τί να εγγυηθούν όμως; Αυτό έλειπε. Το χρήμα, το εμπόρευμα, το στυλ είναι μια φτώχεια βαθύτερη και ουσιαστικότερη από εκείνη που ξορκίζουν. Γιατί για να αγοράσει ο καθένας σχέσεις (αυτό δεν είναι το ζητούμενο;) πρέπει οι σχέσεις να πουλιούνται.

Οπότε, καθότι εμπόριο ο καιρός, η εξαπάτηση είναι στο πρόγραμμα. Είναι, μάλλον, ΤΟ πρόγραμμα.

- Καλά ήτανε;

- Ναι ρε. Μαλάκας είσαι; Σιγά μη δεν πέραναγα καλά.

- Όλα εντάξει δηλαδή;

- Ναι ρε.... Σιγά.

Ποιός έζησε το ξενέρωμα και δε συκάθηκε τη ντρογκα;

